

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Flori de cimp

Foto: Antanas Guikus

DIN SUMAR:

- Se poate perfecționa inteligența?
- Conveierele nu se demodează
- Dacă Mitridate ar fi știut...
- Ce se întâmplă la Paga?
- O boală „sezonieră“

39

ANUL XXIX

28 SEPTEMBRIE 1973

(1489)

„Documentarul“ nostru din numărul trecut a relatat începuturile carierei unui personaj a cărui existență a rămas până astăzi în bună parte învăluită în mister și, de aceea, subiect de controverse. Săptămîna aceasta evocăm apogeul și sfîrșitul lui Carol Schul-

meister, un ins în aparență insignifiant, dar care, timp de un deceniu, a jucat un rol ce nu poate fi contestat în culisele uneia din perioadele cele mai dramatice ale secolului trecut, războaiele Franței napoleoniene.

Documentar

Un om orchestră: spionul lui Napoleon (II)

Mișcat de elanurile patriotice ale amicului său, locotenentul i-a acceptat propunerea fără nici o ezitare. În dimineața următoare, cei doi au pornit la drum în aceeași caleașcă. În cursul călătoriei, Schulmeister și-a tratat însoțitorul cu un coniac ajuns la o vîrstă venerabilă, căruia Rutski i-a arătat un deosebit respect, pînă s-a cufundat într-un somn adînc și populat de vise trandafirii. Patriotul negustor german a profitat de împrejurare pentru a deschide tașca locotenentului și a copia tacticos toate mesajele confidentiale pe care le conținea.

Prezentat lui Merveldt, „dl. Carol“ a adus o mică modificare vechiului scenariu: de data aceasta informațiile sale nu mai erau false, dar se refereau la unele aspecte minore, de detaliu, atât de disparate, încît nu permiteau închegarea unei imagini de ansamblu și nu prezentau de fapt nici o utilitate. În schimb, generalul Merveldt, care era mai de mult în posesia unora dintre datele furnizate de Schulmeister, s-a convins că acesta nu mintea și i-a acordat cea mai largă încredere.

„Trei zile mai tîrziu, agentul francezilor înfățișa șefului său, generalul Savary, care se afla la München, o bogată recoltă de proiecte și directive militare ale armatelor austriacă și rusă.

Încîntat de eficiența agentului său, generalul Savary l-a răsplătit cu o generozitate împărătească. În schimb, încercarea sa de a obține decorarea lui Schulmeister cu Legiunea de Onoare s-a soldat cu un eșec total.

— N-ai decît să-i dai bani cu ghioțura, i-a replicat sec Napoleon. Dar Legiunea de Onoare — niciodată!

Capcana

Nouă misiune în Austria. Însoțit de credinciosul său colaborator, Rippmann, „dl. Carol“ a sosit la Linz, vîndînd ca de obicei informații despre pregătirile militare ale austrieșilor.

La elegantul han unde se tras cei doi agenți locuia un bancher alsacian, de naționalitate germană, Joseph von Rueff. Fugind din calea armatelor franceze victorioase, el își tocuse treptat aproape întreaga avere și aștepta cu groază momentul cînd avea să cadă pradă sărăciei. Din confidențele făcute lui Schulmeister reieșea că ura sa împotriva francezilor se transformase cu timpul într-un fel de involuntară admirație față de genul strategic al lui Napoleon. Simultan, în sufletul lui încolțise un violent resentiment împotriva austrieșilor, ale căror repetate înfrîngerii îi stîrneau mila și disprețul.

Inteligent, cultivat, cu excelențele maniere ale unui autentic om de lume, bancherul a stîrnit interesul „dl. Carol“, care și-a dat repede seama că vecinul său de han avea stoff de agent secret. Profitînd de starea lui de spirit, Schulmeister i-a propus angajarea în slujba serviciului francez de informații. După o noapte de chibzuință, von Rueff a acceptat și cuplul de spioni ai lui Napoleon a devenit astfel un trio.

În drum spre Viena, Rippmann a rămas la Amstetten, unde avea înfîlțire cu generalul Savary. La o escală a diligentei cu care-și continuau călătoria, „dl. Carol“ și von Rueff își făceau tocmai mica plimbare pentru dezmoțirea încheieturilor, cînd le-a parvenit o veste alarmantă: poliția austriacă îl arestase pe Rippmann.

Stăpînindu-și neliniștea, Schulmeister a început numaidecît să caute o trăsura, deoarece călătoria cu diligența devenise primejdioasă. Pe neașteptate, însă, un pluton de grenadieri a înconjurat mica clădire a punctului de popas. „D-l Carol“ a încercat să scape cu fuga, dar proaspătul său complice, von Rueff, s-a năpustit asupra lui, imobilizîndu-l pînă la venirea grenadierilor. Flerul lui Schulmeister nu dăduse greș: pretinsul bancher avea o excelență stoff de spion, numai că o pusese de mult în slujba Vienei. Grație notelor sale confidentiale, austrieșii au putut captura doi dintre cei mai periculoși agenți ai francezilor.

Evoluția și deznodămîntul dramaticii situații au rămas pînă astăzi învăluite într-o atmosferă destul de cezoasă. Una dintre multele versiuni existente afirmă că, la un moment dat, trăsura a avut un accident pe șoseaua

desfundată de ploile torențiale care cădeau de cîteva zile. Prizonierii și paznicii lor s-au văzut astfel siliți să-și continue drumul pe jos, prin hîrtoapele pline de noroi ale unor poteci puțin umblate.

Exasperați de dificultățile acestui marș forțat, jandarmii au hotărît să se descotorosească de cei doi ostateci, pe care oricum îi pîndea o moarte inevitabilă. Loviți în cap de paturile puștilor, cu piepul străpuns de baionete, Schulmeister și Rippmann au fost

șiri și complimente la adresa spionului îmbogățit. Flatat, acesta a început să-și spună Schulmeister de Meinau, în speranța că un titlu nobiliar nu va mai întîrzia mult.

Un om de valoare unui corp de armată

În Franța lui Napoleon, perioadele de pace nu durau însă prea mult. Noile

și-a dat seama însă că guralivul bătrîn nu fusese altul decît spionul căutat, care profitase de percheziție pentru a se face nevăzut.

Sic transit...

După victoria de la Wagram, Schulmeister s-a înapoiat la Meinau. Perspectivele lui îmbrăcau acum forme mai promițătoare, căci generalul Savary, ridicat la rangul de duce de Rovigo, fusese numit ministrul Poliției Generale, în locul lui Fouché. Dealtfel, principalul său agent de informații nu mai vroia să fie purtat în nenumăratele călătorii de-a lungul și de-a latul Europei.

Schulmeister dorea să se întoarcă la trecutele sale preocupări de ordin economic. Cu banii adunați în cursul carierei sale secrete și-a cumpărat o fabrică de sodă și de acid sulfuric, o alta de ulei, o casă somptuoasă la Paris și castelul din Piple, în departamentul Seine-et-Oise. Veniturile sale substanțiale îi permiteau să ducă o existență pe care ar fi invidiat-o pînă și marii seniori de dinaintea Revoluției.

Dar steaua lui Napoleon începea să apună și situația Franței devenea tot mai critică. În 1814, cînd armatele inamice au trecut Rinul, intrînd în Franța, serviciul de informații a apelat din nou la Schulmeister pentru o misiune în spatele frontului dușman. Ajuns la vîrstă de 44 de ani, prosper în afaceri și tratat cu respect de „înalta societate“, el nu mai simțea însă nici o atracție pentru aventuri și primejdii. Tărăgînînd cît mai mult plecarea sub diverse prețexți, fostul „domn Carol“ a izbutit pînă la urmă să nu mai participe la nici o operație din cursul acestor ultime campanii.

Dar dificultățile abia începeau. După abdicarea lui Napoleon și revenirea pe tron a Bourbonilor copiii poliției regale au fost asmuțiți împotriva lui. Jandarmii au făcut descinderi la castellele din Meinau și Piple, cotrobăind pretutîndeni și șterpeliînd numeroase obiecte de preț. Aceeasi soartă a avut-o și locuința din Paris. Dar redutabilul și redutatul spion al împăratului intrase parcă în pămînt și nu putea fi găsit nicăieri.

Să fi acționat el pe ascuns, pentru a pregeti revenirea lui Napoleon din exilul de pe insula Elba, așa cum țînă unii autori? Puțin probabil, țînînd seama de extrema prudență care-l caracteriza acum, ca și de lipsa lui din anturajul împăratului în cursul celor „o sută de zile“. Tot atît de puțin plauzibilă e și o altă legendă despre o pretinsă misiune la Viena, spre a-l aduce în patrie pe fiul lui Napoleon, micul și nefericitul rege al Romei. Vulpe bătrînă și vicleană, Schulmeister își dădea seama că zilele imperiului erau numărate.

Sic transit gloria mundi! Totul e să identifice lumea a cărei glorie trece și să te desprînzi din timp, pentru a evita să fii antrenat în catastrofă. În cazul de față, orice amestec sau inter-

(Continuare în pag. a 11-a)

După victoria de la Ulm, defilarea prizonierilor austriești prin fața armatei franceze

abandonați, zăcînd aparent fără viață, în băltoacele biciuite de ploaie.

Sumara execuție a fost într-adevăr fatală lui Rippmann, dar „dl. Carol“ beneficia de o constituție mult mai robustă, ceea ce i-a permis să supraviețuiască, ba chiar să ajungă pe jos la Viena. Două zile mai tîrziu trupele franceze intrau în capitala Austriei și generalul Savary a avut bucuria să-l regăsească pe neprețuitul său colaborator, a cărui moarte îi fusese anunțată abia cu puțin mai înainte.

Unii istorici, însă, inclină să acorde credit unei alte versiuni, mai puțin romantice, conform căreia Schulmeister și-ar fi dobîndit viața și libertatea mițîndu-i pe cei șapte jandarmi. Neavînd asupra lui o sumă destul de mare pentru a-și salva și acolitul, acesta ar fi fost asasinat, sub ochii lui, cu cel mai desăvîrșit singe rece.

Oricare ar fi fost adevărul, prestigiul spionului nr. 1 al francezilor nu a avut nimic de suferit. Avansat în funcția de comisar general al poliției vieneze, el a țesut cu migală păienjenșul unui serviciu secret care acoperea întreg imperiul habsburgic. Nu încapă îndoială că informațiile sale au ocupat un loc de seamă în conceperea și executarea strălucitelor manevre tactice care i-au adus lui Napoleon răsunătoarea victorie de la Austerlitz.

După încheierea campaniei, Schulmeister s-a putut întoarce, în sfîrșit, la Strasbourg, ducînd cu sine cîteva valize pline cu ducați, ludovici, taleri și napoleoni de aur. Devotat cap de familie, el și-a instalat soția, fiul și cele două fiice în luxosul palat Meinau, situat la marginea orașului, în mijlocul unui domeniu de 162 hectare. Imensul parc, împodobit cu opere de artă, grote artificiale, fîntîni arteziene, boschete în stil englezesc și peluze de flori, imitate după modelul celor de la Versailles, avea ca punct de atracție un eleșteu construit ad-hoc, din apele căruia se înălța, pe un soclu de granit, statuia împăratului în mărime naturală.

Invitați la seratele, recepțiile și balurile care se țineau lanț, trufașii reprezentanți ai aristocrației alsaciene se întreceau care mai de care în lingu-

campanii l-au readus pe Schulmeister în primele linii ale războiului secret, unde palmaresul biruințelor sale a luat o amploare din ce în ce mai mare.

Numit guvernator al Prusiei Orientale, Savary l-a adus pe Schulmeister ca prefect de poliție al Königsbergului. Dincolo de vechiul domeniu al serviciilor de informații, colaborarea lor și-a vădit eficiența și în cadrul unor afaceri de o natură destul de dubioasă, dar de o rentabilitate incontestabilă.

Victoriile lui Napoleon se succedau într-un fir aproape neîntrerupt, dar nici una din ele nu aducea totuși pacea mult așteptată, pacea definitivă, care să pună în sfîrșit capăt gravei hemoragii cronice a Franței. În 1809, Schulmeister a luptat ca ostaș împotriva Austriei, remarcîndu-se în bătălia de la Landshut și apoi reluîndu-și funcția de comisar general al poliției din Viena. Un contemporan al lui, Cadet de Gassicourt, nota admirativ în jurnalul său intim: „Schulmeister inspiră vienezilor o asemenea spaimă, încît persoana lui valorează cît un corp de armată“.

În cursul bătăliei de la Wagram, s-a petrecut un episod semnificativ, deși unii istorici se îndoiesc de autenticitatea lui. Instalîndu-și postul de observație în podul unei ferme din spatele liniilor inamice, Schulmeister a fost recunoscut de un ofițer austriac care cerceta cu luneta împrejurimile. O puternică patruză a pornit imediat în căutarea temutului spion. Ajunși în cîteva minute la fermă, soldații au dat în curte peste un bătrîn țăran, care se bărbiera, cu obrazii plini de spumă, în fața unui ciob de oglindă. Întrebat dacă a primit cumva un necunoscut în casă, țăranul a răspuns pe îndelete, în cel mai pur dialect local:

— Un străin? Da, o fi străin, știu eu? A venit cu o rană mare în piept... N-o mai duce mult, zău așa! L-am ajutat să urce în pod și...

Fără să mai aștepte sfîrșitul, soldații au dat buzna înăuntru. Podul s-a dovedit însă gol, ca și celelalte încăperi, cercetate cu de-amănuntul. Furios, comandantul patrului a vrut să ceară socoteală țăranului. Abia cînd a constatat dispariția lui fără urme,

MESAJ DE COOPERARE, PRIETENIE ȘI PACE

Inscriindu-se în mod organic în vastul ansamblu al activității internaționale atât de dinamice și de fructuoase desfășurate de partidul și statul nostru, călătoria pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Consiliului de Stat, a efectuat-o, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, timp de mai bine de trei săptămâni în șase țări din America Latină a constituit o acțiune politică de excepțională însemnătate, o strălucită solie a prieteniei, solidarității și colaborării internaționale. Ea a marcat o dată mai mult consecvența cu care sint transpuse în viață hotărârile Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R. în legătură cu promovarea prieteniei, înțelegerii și cooperării între state și națiuni.

În același timp, primirea extrem de caldă făcută înalților oaspeți români, atât de către persoane oficiale, cât și de populația țărilor vizitate, a fost o nouă și elocventă mărturie a simpatiei și prestigiului de care se bucură România socialistă pe toate meridianele globului, a respectului și deosebitei considerații față de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu,

însuflețit și neobosit promotor al celor mai înaintate idealuri ale omenirii contemporane.

Voința comună de a dezvolta raporturi bilaterale care să corespundă atât intereselor reciproce, cât și intereselor generale ale cauzei păcii și securității în întreaga lume și-a găsit expresia într-un număr de remarcabile documente — Comunicatul comun româno-cubanez, Tratatul de prietenie și cooperare încheiat în Republica Costa Rica, Declarațiile comune semnate cu Venezuela, Columbia, Ecuador și Peru — care vor sta de aici înainte la baza relațiilor între părți și reprezintă un cadru optim pentru dezvoltarea liberă și nestingherită a fiecărui popor, pentru asigurarea unei rodnice colaborări între state, pentru întărirea cauzei păcii în lume. În vederea stringerii relațiilor economice au fost prevăzute acțiuni concrete în domeniile minier, geologic și energetic, în construcția de mașini, valorificarea unor zăcăminte de cărbuni cocsificabili și de fosfați, în domeniul agriculturii etc. De asemenea, acorduri și planuri de schimburi culturale vor contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă și, implicit, la apropierea popoarelor noastre.

Pentru toate acestea, întreaga noastră națiune a primit cu o firească bucurie și și-a exprimat deplina adevărată față de cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu care — în cadrul cuvintării rostite la înapoierea în țară — a declarat: „Aprecieri că rezultatele vizitei sint deosebit de pozitive din toate punctele de vedere. În urma acestei vizite în țările Americii Latine am pus bazele unei conlucrări trainice, îndelungate, am ajuns la concluzia comună de a adăuga la vechile tradiții ale relațiilor care leagă popoarele noastre, noile realități, la necesitatea întăririi solidarității în lupta comună pentru dezvoltarea economică-socială, pentru consolidarea independenței și suveranității, pentru o lume mai dreaptă, pentru prietenie și pace între toate popoarele lumii”.

Întregul nostru popor, care a urmărit cu neslăbit interes desfășurarea vizitei pe continentul latino-american, acordă o înaltă prețuire rezultatelor ei și și afirmă hotărârea de a acționa cu sporită vigoare în vederea îndeplinirii politicii interne și externe a partidului, care corespunde intereselor vitale ale propășirii și înfloririi României socialiste.

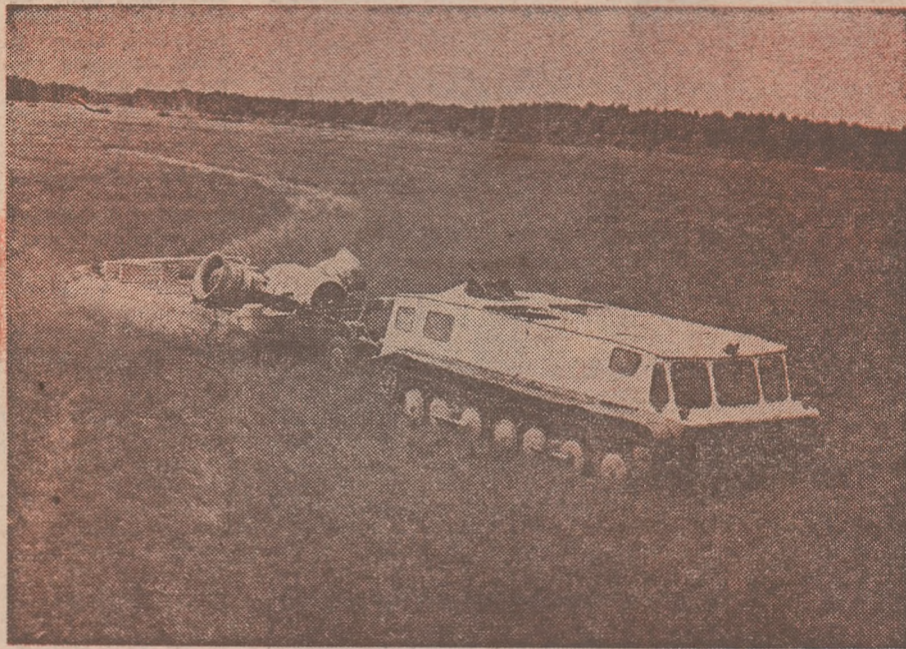
PROCEDEE NOI

Pământul redevine material de construcție

După betonul armat, care nu și dezmințe însușirile, a apărut recent pământul armat. Asociația dintre aceste două materiale poate să pară, la prima vedere cel puțin, surprinzătoare: cum să se completeze pământul moale și benzile de metal? În realitate, însă, ea este foarte reușită, întrucât îmbină calitățile ambelor elemente.

Pământul suportă foarte bine tasarea și forfecarea (solicitarea de către forțe cu sensuri opuse), iar armătura, care constă din benzi de tablă galvanizată așezate orizontal, rezistă la tracțiune. Soliditatea ansamblului se datorează frecării dintre pământ și armătură. Cel dinții transmite metalului, prin frecare, presiunile care iau naștere în interiorul lui, iar benzile metalice le preiau și se întind. În felul acesta, ansamblul devine perfect omogen și în stare să suporte sarcini importante.

Aplicarea procedurii se dovedește foarte simplă. Pământul se găsește peste tot, iar benzile de tablă se fabrică ușor în serie. Unicul inconvenient este că, la extremitățile construcției, pământul comprimat de armătură tinde să se scurgă afară. Pentru a-l împiedica a fost creat un înveliș care îmbracă ansamblul și care este în același timp flexibil, pentru a putea urma deformările acestuia și a nu se rupe. Este vorba de niște „solzi” de beton prefabricați, articulați unul de altul prin îmbinări suplă. Învelișul are și avantajul că rezistă la socuri și la coroziune.

Vehicul sovietic pe pernă de aer pentru orice teren. Mașina poate circula și pe soluri mlăștinoase, inaccesibile altor mijloace de transport. În fotografie, remorcind o platformă pentru încărcături. Pe drum pietruit vehiculul se poate deplasa și ca un mijloc de transport obișnuit.

Foto: A. Blohin

Dar de ce se acordă atita atenție pământului armat? Pentru că se așteaptă ca el să aducă mari servicii în lucrările de susținere, în rambeleurile construcțiilor hidrotehnice, înălțarea zidurilor, consolidarea terenurilor și a căilor de acces spre clădiri.

circa 40 la sută din suprafața pereților exteriori. În realitate, însă, acești pereți „obișnuiți” au fost căpușiți cu panouri termoizolatoare din polistiren cu o grosime de 7,62 milimetri.

Aerul din încăperi este absorbit de instalația de ventilație, de unde ajunge în sistemul central de alimentare cu aer. Acolo este amestecat cu aer proaspăt, purificat, răcit sau încălzit și trimis din nou în birouri. În felul acesta în interiorul clădirii se menține o temperatură constantă de 21 grade iarna și cel mult 25 grade vara.

LA ORDINEA ZILEI

Casa cu climă proprie

Sistemele moderne de condiționare a aerului apără fie împotriva căldurii, fie a frigului excesiv, dar de multe ori se întâmplă ca, în timp ce în partea expusă soarelui ele trebuie să scadă temperatura, în cealaltă, aflată în umbră, este nevoie de încălzire artificială. În felul acesta se ajunge, însă, la un dublu consum de combustibil. Un consum minim de energie poate fi realizat numai printr-o mai bună izolare termică și o rațională redistribuire a căldurii.

Această idee a fost verificată în practică la construcția unei clădiri cu șapte etaje în care lucrează 1 200 de salariați. Privită din afară, clădirea pare un edificiu administrativ obișnuit cu ferestre duble, care ocupă

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Etajele de... sub pământ

În toate marile orașe de pe glob, dezvoltarea în adâncime este acum o problemă la ordinea zilei. La Moscova s-au ocupat de acest lucru specialiști din 18 institute de cercetare și proiectare. Proiectele lor prevăd transferarea sub pământ a unui mare număr de activități — de transport și depozitare, magazii și mijloace de comunicație, garaje, arhive etc. — eliberând astfel pe sol întinse suprafețe pe care ar urma să fie create spații verzi. Înainte de a cunoaște însă amănunte despre această

vastă acțiune, putem să amintim că și în alte metropole ale lumii s-au făcut pași interesanți în problema valorificării subsolului lor. Rezultatele acestei preocupări s-au concretizat, de pildă, într-un centru comercial subteran la Frankfurt pe Main, în celebrele Sindiuki la Tokio și Défense la Paris. Dar aria acestor amenajări subterane este limitată la teritorii restrinse, în timp ce pentru Moscova se prevede crearea unui complex de construcții care să cuprindă tot subsolul orașului.

Inceputul acestei acțiuni poate fi situat, de fapt, în deceniul patru, cind la Moscova a fost construită prima linie de metro. Ulterior au fost realizate pasaje subterane cu mai multe niveluri — în 1972 se ajunsese la 140. În clipa de față, în microraioul „Lebed” se află în construcție un garaj subteran pentru 300 de mașini.

Noile proiecte prevăd amenajarea subsolului din zona marilor bulevarde și piețe ale capitalei sovietice. În raionul Severnoe Certanovo, de pildă, se vor amenaja sub pământ căi de comunicație între cartiere, conducte pneumatice pentru reziduuri menajere, garaje și parcări, căi de acces către depozitele magazinelor etc. Sub piața Komsomolskaia urmează să se construiască un pasaj cu scări rulante care va face legătura cu străzile de la suprafață și trotuare rulante pentru legătura cu stațiile de metro. În sfârșit, pentru a nu mai cita decât un singur exemplu, sub strada Gorki vor fi amenajate parcaje cu cîteva niveluri și pasaje spre stațiile de metro.

Pe scurt, subsolul Moscovei va arăta în viitor ca un tort cu trei blaturi. Cel

Labirinturile orașului modern
Foto: P. Nosov

mai apropiat de suprafață va cuprinde mai ales pasaje pentru pietoni, unități comerciale și de deservire, garaje și parcaje. Al doilea „blat” va fi destinat pasajelor pentru mașini, șoselelor subterane etc. Iar al treilea, și ultimul, va fi rezervat exclusiv metroului și transportului pneumatic.

CE SE ÎNTÂMPLĂ LA PAGA?

Numai o expediție științifică va putea da răspunsul

„Pentru prima oară am auzit vorbindu-se despre crocodilii sacri din Africa în toridul orașel Tamale din nordul Ghanei — relatează ziaristul italian Alberto Ongaro într-un reportaj publicat în revista „Vokrug sveta”. Nu departe de acolo — ni s-a spus — în satul Paga, aflat la numai câteva mile de hotarul cu Volta Superioară, oamenii și crocodilii trăiesc din vremi străvechi într-o strinsă prietenie. Copiii se scaldă în râuri alături de crocodilii, se joacă cu ei pe mal, iar uneori organizează întreceri sportive călare pe aligatori.

Nu e vorba de niște fiare dresate, care și-au uitat naravurile — nu s-a atras atenția la hotel. Nu, crocodilii și oamenii sînt uniți printr-o legătură magică. Și ca dovadă, orice străin care vrea să devină familiar cu crocodilii o sfîrșește prost...

Ca să ne convingem dacă lucrurile stau așa sau nu, am angajat un însoțitor și chiar a doua zi am pornit pe o potecă care duce, prin savană, spre nordul țării. Peisajul african se schimba cu fiecare milă care ne depărta de Tamale. Ghidul nostru, care vorbea prost engleza, cunoștea în schimb bine kazin, cea mai răspîndită limbă în rîndul a două etnii: grunshi și frafra de la hotarul cu Volta Superioară. Satul Paga spre care ne îndreptam era locuit de grunshi.

După șase-șapte ore de maraton am zărit, în sfîrșit, satul. Relieful deluros, acoperit cu tufisuri și cițiva copaci, era presărat cu iazuri. Ne-am oprit pe malul celui mai mare dintre ele: însoțitorul nostru a plecat ca să transmită salutări căpeteniei satului, iar noi am început să privim curioși în jur. În apa încremenită nu se zărea nici un crocodil. În schimb, pe malul umed se puteau desluși urmele proaspete ale trupurilor lungi și labelor cu gheare ascuțite ale înfricoșătoarelor reptile.

„Secretarul” intră în iaz

La un moment dat, însoțitorul nostru s-a ivit din iarba înaltă înconjurat de copii. În urma grupului venea un bărbat scund, descult, cu o cămașă cadriată.

— Secretarul pentru problema crocodililor, ni l-a prezentat ghidul.

— Secretar? am întrebat nedumeriți.

— Da, da, a confirmat ghidul; răspunde de organizarea tuturor ceremoniilor cu crocodilii sacri, tălmăcește într-un limbaj inteligibil dorințele animalelor și le apără de dușmani. Căpetenia satului, a adăugat el apoi, a plecat de dimineață la vînătoare. Dar la înapoieră, mi-a făgăduit secretarul, o să ne primească neapărat. Ca să ne treacă mai ușor timpul, putem privi jocul copiilor cu crocodilii.

La această propunere, am arătat, fără să vreau, spre iaz, în semn că nu se vedea nici un crocodil prin apropiere.

— N-aveți nici o grijă, mi-a răspuns zîmbind însoțitorul. Secretarul o să-i cheme imediat la suprafață.

Într-adevăr, omul a șoptit ceva băieților, care s-au repezit numaidecît spre iaz și au început să strige: „Niongo, niongo!” — ceea ce în dialectul kazin înseamnă „crocodil”. Apoi copiii s-au împrăștiat pe limbile de nisip și, la un semn al „secretarului”, au prins să fluiera în cor. Dar fluieratul lor era jalnic și semăna mai degrabă cu piuitul unui pui de găină speriat de moarte. Ciudate sunete! După care s-au aplecat mult înaintea, încercînd să descopere în apă locul unde se ascundeau crocodilii.

Ceremonia nu mi-a făcut o impresie deosebită; mă așteptam la mai mult și poate de aceea am început și eu să fluier, aducîndu-mi modesta contribuție la panica ce se stîrnise printre

găinile satului. Dar însoțitorul m-a lovit ușor pe umăr și m-a pofțit să încetez.

Au trecut 10 minute, însă nu s-a arătat nici un crocodil.

— Dorm, ne-a informat în engleză „secretarul”. Va trebui să mă duc eu să-i trezesc.

S-a dezbrăcat decît lute și s-a aruncat în apă, dispărînd, după părerea mea, pentru totdeauna. Într-un tirziu s-a mai ivit o clipă la suprafață, după care s-a făcut iar nevăzut. Între timp copiii

Tabloul era greu de suportat...

continuau să fluiera. După o bună bucată de vreme „secretarul” a ieșit la suprafață la circa 20 m depărtare de mal și a început să inoate spre noi.

— Au să vină îndată, ne-a informat el.

Și, într-adevăr, curînd pe oglinda iazului a apărut ceva care semăna cu un buștean. Apoi în jur s-au mai ivit cițeva animale. Crocodilii se îndreptau spre noi.

Cel dintîi a ieșit pe mal un monstru lung de trei metri, cu o coadă foarte puternică și un bot enorm, cu niște colți înfricoșători. Înaintînd pe labele scurte, s-a apropiat de omul care îl chemase din adîncuri și s-a așezat la picioarele lui.

Un dialog mut

E adevărat, monstrul care șede lângă noi nu făcea o impresie prea bună; în ochii-i de gheață se citea parcă întrebarea: „Ce vreți de la mine? De ce m-ați chemat din adîncuri unde dormeam așa de bine?” „Secretarul pentru problema crocodililor” s-a aplecat spre el și i-a șoptit parcă ceva; apoi i-a mîngîiat botul, fără să se teamă că fiara i-ar fi putut înhăța și rețeza fulgerător mina. Și în fața noastră a avut loc un dialog. Deși era greu de crezut în posibilitatea omului de a comunica cu crocodilii, totuși cei doi comunicau între ei.

Așteptînd parcă rezultatele neobișnutei convorbiri, copiii au încetat să mai fluiera și s-au strîns în jurul nostru, iar cițiva crocodili s-au apropiat și mai mult de țărîm. În cele din urmă „secretarul” a pornit cu pas hotărît spre apă; imediat i-au ieșit înaintea două reptile uriașe — un fel de delegați pentru continuarea convorbirilor. La un semn al „secretarului”, copiii au început să se joace cu crocodilii: i-au încălecat, după care s-au lungit pe spatele lor fără a se teme o clipă de colții înfricoșători sau de cozile puternice ale reptilelor. S-ar fi putut ca scena să nu aibă nimic misterios, ca crocodilii să fi fost dresați de mult spre a executa astfel de numere, dar mărturisesc că tabloul era greu de suportat.

Jocul a durat mai bine de o oră, pînă cînd „secretarul” l-a întrerupt, declarînd că crocodilii obosiseră și că era timpul să fie recompensați pentru amabilitatea și înțelegerea arătate. Copiii au plecat în goană spre sat și s-au întors fiecare cu cițe un pui. Speriați de moarte, puii fluiau la fel cum fluieraseră cu puțin timp înainte copiii ca să-i cheme pe crocodilii (împrejurare care poate arăta că contactul între oameni și crocodilii nu se stabilește prin cine știe ce mijloace magice).

După ce au înghițit binemeritata hrană crocodilii au dat drumul unor șiroaie de lacrimi care li se scurgeau pe gît și pe labe.

Era timpul să plecăm, căci căpetenia satului se înapoiasă de la vînătoare.

Awampaga, cum se numea acesta, ne-a primit foarte amabil. Era un om tînăr și devenise șef abia cu doi ani înainte, după moartea tatălui lui. Spre deosebire de ashanti, akwapim și de alte etnii din zonele centrale și sudică ale Ghanei, unde puterea se moștenește în linie maternă, grunshi o transmit din tată în fiu.

Discuția cu căpetenia n-a fost deloc ușoară, întrucît în cursul ei a trebuit să facem apel și la un „lingvist”. Convorbirea s-a desfășurat în felul acesta: eu vorbeam ghidului, acesta traducea în limba kazin „lingvistului” care, la rîndul-i, tălmăcea spusele mele căpeteniei. După aceea, evident, operația se repeta invers. Cu toate acestea rezultatul a întrecut așteptările. Căci am aflat istoricul crocodililor sacri, de ce și cum a fost încheiat între ei și locuitorii din Paga un pact de prietenie. Ca în toate cazurile cînd e vorba de fenomene africane greu de explicat, relatarea a început cu o legendă.

— Așadar, domnilor, vreți să știți de ce la Paga crocodilii sînt sacri și ce anume îi leagă de locuitorii. Am să vă povestesc cum s-au petrecut lucrurile. Paga a fost întemeiată acum cițeva secole de un vînător care a venit din nord. Vînătorul, care a poposit aici cu o mină de oameni și cițeva animale, se

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj!

numea Nawe. Locul i-a plăcut, căci era liniște, creștea iarba înaltă, iar lacurile aveau destulă apă pentru adăparea animalelor. Într-o bună zi, Nawe a plecat ca de obicei la vînătoare și a ajuns mai departe de locurile pe care le cunoștea. La un moment dat a terminat apa și setea îl chinua cumplit. În zadar a căutat un izvor ca să-și potolească cît de cît setea. Deodată a văzut un crocodil. „Dacă merg pe urmele lui, și-a spus vînătorul, am să găsesc sigur apă”. Și așa a făcut. Curînd, crocodilul a ajuns pe malul unui rîu. Nawe a bănt pe săturate, apoi a scos arcul și o săgeată și a ucis animalul. La înapoieră a mai omorît un crocodil.

Dar cînd s-a întors acasă vînătorul a aflat că doi fii ai lui, pe care la plecare îi lăsase buni-zdraveni, muriseră. Exact în clipa cînd tatăl omorise cei doi crocodilii. Nawe n-a remarcat însă coincidența. După cițva timp, cînd l s-a mai potolit durerea — era la începutul sezonului ploios — a plecat iar la vînătoare departe de sat. A străbătut cu barca un rîu, apoi s-a afundat în pădure. Acolo l-a prins o ploaie torențială. Vînătorul ar fi vrut să se întorcă acasă cu barca, dar a constatat că apa i-o dusesse departe, iar nivelul rîului crescuse atît de mult, încît aproape inundase pădurea. Nawe n-a avut încotro și s-a urcat într-un copac ca să se salveze. Își dădea seama că se afla într-o situație disperată, că avea să moară de foame înainte ca rîul să reintre în matcă. La un moment dat a observat un crocodil care tocmai se îndrepta spre malul celălalt al rîului. Atunci el și-a dat drumul din copac, a înotat puțin, după care s-a prins zdravăn de coada animalului și a ajuns la mal.

Deși își datora salvarea animalului, totuși l-a ucis și și-a potolit foamea cu carnea lui. Dar cînd s-a întors acasă, Nawe a aflat că îi murise și cel de al treilea fiu. Abia atunci și-a dat seama că între moartea crocodililor și cea a copiilor lui era o oarecare legătură. Încît, cuprins de îndoieli, s-a dus la un prezicător. După ce s-a gândit îndelung, acesta i-a spus că într-adevăr băieții lui Nawe muriseră din cauza morții crocodililor. Și iată de ce. Totemul familiei Nawe era un crocodil, de aceea, în clipa cînd ucisese un crocodil, capul familiei săvîrșise un sacrilegiu. Pentru fiecare animal mort fusese pedepsit cu moartea unui fiu.

Vînătorul a jurat ca din clipa aceea nici el și nici un alt locuitor al satului Paga să nu mai ridice mina asupra unui crocodil. Mai mult, aligatori care aveau să trăiască în preajma satului trebuiau să fie cinstiți și ocrotiți de oameni.

De atunci a început prietenia dintre oameni și crocodilii. Copiii cresc în preajma crocodililor și se joacă cu ei. A luat naștere și un limbaj prin care locuitorii se înțeleg cu aceste reptile. Și niciodată nu s-a întîmplat, mi-a spus în încheiere căpetenia, ca o fiară să fi pricinuit vreun rău unui localnic.

— Dar străinilor? am întrebat.

Drept răspuns, Awampaga a izbucnit în ris. La fel și „lingvistul”...

Cum am aflat mai tirziu, au fost cazuri cînd crocodilii au sfîșiat străini...

P. S. „Pînă cînd la Paga o să plece o expediție științifică minuțios pregătită ca să elucideze misterul — arată candidatul sovietic în științe istorice V. Basilov într-un comentariu pe marginea acestui reportaj — nu putem avansa decît unele ipoteze. Poate că e vorba de un caz, fără precedent, de dresare a unor animale timp de mai multe generații (se știe că crocodilii se lasă dresați pentru numere de circ). Sau poate că dresajul este completat și de o anumită influență hipnotică a omului asupra animalului...”

CINEMA

Important este umorul

Există fel de fel de nasuri. În privința acestui detaliu al anatomiei umane, fantezia naturii n-a cunoscut margini. Vorbim, în mare, de nasuri frumoase ori urite, sau, mai în amănunt, de nasuri drepte, cirne, acviline, turtite etc. Din știutele categorii s-ar mai putea desprinde una, mult mai restrinsă, privilegiată, pe care am numi-o, cu un termen împrumutat din domeniul esteticii, aceea a nasurilor comice. Nasurile care dintr-un accident anatomic devin fapt de artă. Cum a fost faimosul nas al lui Tănase. Bineînțeles, nu nasul l-a făcut celebru pe Tănase, dar așa cum era el croit — „După colț apare un nas / Iar Tănase peste-un ceas” — se integra organic, sporindu-l, în hazul de un tip cu totul special al marelui nostru comic.

Actorul armean Mgher Mkrtcian posedă și el un nas care aspiră cu șanse serioase la celebritate. Mkrtcian este în general o „față comică”, net comică, așa cum au fost Fernandel sau Totò, a căror simplă apariție declanșa veselie. (De altfel există și „voci comice” și ne gîndim imediat la Dem Rădulescu.)

Spuneam, deci, că Mgher Mkrtcian

antică și shakespeariană. Prin fața lui se perindă și Electra, și Ofelia, și Medeea, și Desdemona, și Ifigenia — că de „unul profesor îi dă mina să facă atîtea fete!”

În alt loc vedem ce pătește un turist străin care vrea să tragă în poză un trecător. Ca bun cetățean al străzii, al cartierului, pe trecătorul nostru nu-l lasă inima să se pozeze singur. Adică de ce să-l vadă străinătatea numai pe el? Și, solidar, își mai cheamă niște vecini, și pe milițianul din colț, și pe vinzătorul de vizavi, care, la rîndul lor, cheamă pe alții — pînă se adună o mulțime cîtă frunză și iarbă.

Mai departe aflăm că este o rușine pentru un armean să nu-și cunoască o rudă (ce obicei frumos, cînd sînt unii care chiar dacă își cunosc rudele, și încă foarte bine, nu mai vor să le recunoască). Iar dacă o rudă îi intră în casă, mai bine și-ar mușca limba decît să o întrebe cine este. Scena în care popoul actor Armen Djigarhanian, pe post de dentist ajuns, cu casă elegantă și nevastă frumoasă, primește două preținse rude, este de un comic irezistibil. Neavînd ce vorbi, însă vrînd să fie

Kariné (Alla Tumanian), care iubește pe altul

vine cu aportul lui de „față comică” și de talent comic plin de succulență în colectivul filmului „Bărbații”. Bărbați unul și unul, ca artiști. Studioul „Armenia-Film” din Erevan și-a mobilizat forțele locale, și-a chemat fiii risipitori prin alte părți, ca să dea o probă cît mai concludentă (pînă acum prezența cinematografiilor armene fiind mai puțin edificatoare). Și a reușit. Cînd umorul este o trăsătură națională a armenilor — cine n-a savurat umorul armenesc? — era normal ca această probă să fie o comedie.

Asistăm, de pildă, la o scenă de pețit. Numai că pețitorul a încurcat apartamentele și, în loc să o nimerească pe Kariné pe care o caută el, dă peste alta, adică o vede abia la sfîrșit, după ce mai întîi trebuie să cunoască nenumăratele ei surori, toate cu nume de tragedie

gazde bune, dentistul și soția își întrețin musafirii... cîntînd în patru. Și nu știu cum se face că toate versurile cîntecului se termină în silaba *am*, pe care Djigarhanian o rostește cu năduf, ca pe un *ham*, căci politicios — politicoș, dar pînă cînd?...

Apropo de masă, nu mai puțin savuroase sînt toasturile — chiar dacă în această privință armenii nu-i întrec pe gruzini. Cum comentează crainicul, tu, mesean, poți să nu fii cunoscut decît foarte vag sau chiar deloc, dar afli lucruri așa de frumoase despre tine, că stai și te minunezi: „Ia uite, dom'le, ce plin de merite sînt, și eu habar n-aveam!”

La urma urmei, filmul „Bărbații” este o suită de „tablouri armenestești”, pictate cu dragoste, cu autoironie și mai ales cu umor. În aceste condiții, toată povestea șoferului timid, care iubește o fată, care nici nu-l cunoaște, care iubește la rîndu-i pe altul, care altul părea la început să nu aibă nici o legătură cu tot ce se întîmplă, rămîne un simplu pretext. Important este umorul.

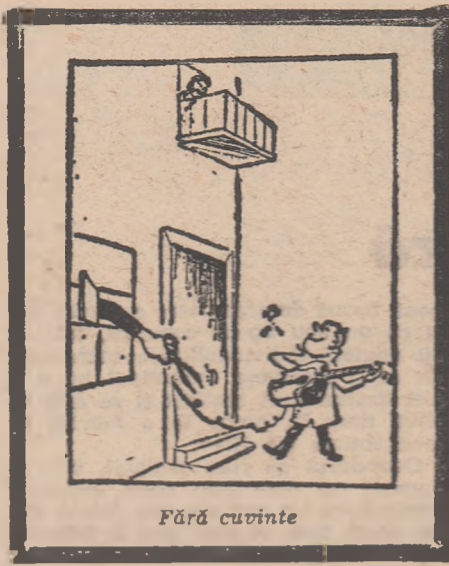
Iulia Scutaru

PICTURĂ

Da, este Rubliov!

După minuțioase cercetări, specialiștii care s-au ocupat de frescele ce împodobesc catedrala Uspenski din orașul Zvenigorod s-au pronunțat: ele sînt opera lui Andrei Rubliov.

Vechea biserică de piatră albă din Zvenigorod se află, dealtfel, de mult timp în atenția cercetătorilor de artă. În 1918, academicianul I. Grabar a descoperit pe stîlpii care susțin cupola figuri de o forță artistică impresio-

Fără cuvinte

nantă. Totul îi indica pe Rubliov ca autor.

Numele marelui pictor de icoane este amintit pentru prima dată în cronici în 1405. Rubliov a pictat atunci, împreună cu Teofan Grecul și Prohor din Gorodeț, catedrala Bunavestire din incinta Kremlinului din Moscova. După trei ani a lucrat, alături de Danila Ciornii, la frescele din catedrala Uspenski din orașul Vladimir. Picturile de la Zvenigorod sînt plasate de specialiștii într-o perioadă mai timpurie din creația marelui pictor.

Pînă nu de mult se credea, însă, că în biserică se la Zvenigorod nu s-a păstrat nimic din frescele executate în secolul al XV-lea. Acum o sută de ani ele au fost acoperite cu picturi de duzină. Restauratorii au hotărît să-și continue cercetările, să vadă dacă sub straturile mai proaspete de vopsea nu se ascunde ceva.

Și, într-adevăr, truda lor plină de migală n-a fost zadarnică. Sub privirile lor încintate au izbucnit într-un joc mirific superbe nuanțe de albastru, culoarea favorită a lui Andrei Rubliov.

După aproape șase secole, arta genialului iconar ingenunchează încă o dată timpul.

FESTIVALURI

Zile de film și de viață la Veneția

Festivalul de la Veneția, cel mai vechi festival cinematografic din Europa, a părăsit anul acesta animatul Lido și și-a mutat statul major în pustia piață Santa Margherita. N-a fost o simplă schimbare de adresă. La drept vorbind nici n-a mai fost tradiționala competiție de altădată, cu mecanismul ei bine uns, cu cascada de premii și de recepții. Dealtfel s-a și numit, mai modest, „Zilele filmului”, modificare de titulatură care n-a slăbit totuși interesul publicului pentru manifestarea venețiană. Ziua, cinematografele din oraș erau luate cu asalt; seara, filmele, proiectate pe un ecran uriaș chiar în piață, sub cerul liber, adunau mii de spectatori, fiind urmate de discuții aprinse; presa italiană a acordat „Zilelor” un spațiu la fel de mare. Se poate vorbi, deci, de succesul acestei inițiative, născute sub semnul criticii făcute vechii Mostre.

Sub presiunea opiniei publice, parlamentul italian a modificat anul acesta statutul Festivalului de la Veneția, elaborat încă sub regimul fascist. Dar cum nu mai rămăsese timp pentru organizarea lui pe baze noi, Santa Margherita a devenit un fel de poligon de încercare a proaspetei formule. Cîteva țări străine, printre care Uniunea Sovietică, au trimis filme la ampla vizionare, iar în Italia toți cineasții mai de seamă au sprijinit noua inițiativă. Vittorio de Sica, veteran al neorealismului, care a avut de suferit recent o operație grea, a fost prezent cu ultimul său film, „Scurtă vacanță”. Pier Paolo Pasolini a venit cu cîteva titluri noi și cu fragmente din filmul în lucru, „O mie și una de nopți”. Elio Petri a supus atenției celor prezenți virulentă satiră „Averea nu înseamnă hoție”. Bineînțeles, „Zilele” au fost în primul rînd o demonstrație, nu o competiție. Totuși, critica a evidențiat calitățile filmului lui De Sica despre o muncitoare care în atmosfera viciată a fabricii unde lucrează se îmbolnăvește de tuberculoză. Rolul fetei este in-

terpretat de cunoscuta actriță Florinda Bolkan. Gravele probleme sociale și umane dezvăluite de film, marchează — cum s-a subliniat — revenirea maestrului De Sica la tendințele neorealismului.

Foarte elogiat a fost și filmul „Trandafirul roșu”, realizat de Franco Giraldi după o poveste a scriitorului A. Gambini despre perioada din ajunul celui de al doilea război mondial. În schimb Pasolini a trebuit să se apere de atacurile tineretului, care îl reproșază abandonarea temelor sociale în favoarea unei orientări erotic-comerciale, pe care o manifestă de la „Decameronul” încoace.

În centrul polemicii, însă din alt motiv, s-a aflat și filmul lui Elio Petri, unul dintre cei mai talentați regizori ai generației de mijloc. În „Averea nu înseamnă hoție” apreciatul actor Ugo Tognazi interpretează rolul unui măcelar hrăpăreț care se îmbogățește înșelîndu-și fără rușine musterții. Opusul lui este un fost funcționar de bancă, care detestă banii și averea. El devine dușmanul măcelarului și începe să-l fure de la obraz. Măcelarul nu stă cu

Florinda Bolkan, protagonista „Scurtei vacanțe”

mîinile în sîn și își ucide adversarul cu bestialitate.

Filmul a suscitât păreri contradictorii. Nimeni nu i-a contestat meritele artistice, dar unii critici au reproșat autorului tratarea cam simplistă a subiectului. Luînd cuvîntul în cadrul discuțiilor, Petri n-a negat că filmul lui, ca și cele de pînă acum, se adresează marelui public pentru care va continua să creeze. Dacă „Clasa muncitoare merge în rai” era, cum îi arată și titlul, consacrat clasei muncitoare, noul film prinde în obiectiv situația fără ieșire a micii burghezii.

„Zilele” de la Veneția, pline de filme, de întîlniri și de discuții interesante, pot fi considerate o repetiție generală a Festivalului care, în 1974, își va relua activitatea. În felul acesta peisajul cinematografic european se va reface. Veneția — răscruce de istorie și de cultură — o merită din plin.

L. Zamoiski

REFLECTOR

Luchino Visconti se pregătește să realizeze un „Portret de familie”, cu Elizabeth Taylor și Helmut Berger în rolurile principale.

„Povestea din Irkutsk” s-a mutat de pe scenă pe micul ecran. Piesa de succes a lui Alexei Arbuzov, transpusă pentru televiziune, are aceeași interpretă, Iulia Borisova, care i-a asigurat primul, și cel mai rezistent succes, la teatrul „Vahtangov” din Moscova.

Pentru ultimul său film, „Orizont pierdut”, cunoscutul actor francez Charles Boyer (74 de ani) și-a pierdut zilnic trei ore în cabina de machiaj; trebuia să-și mai adauge 136 de ani ca să ajungă la cei 210, cît are personajul său legendar.

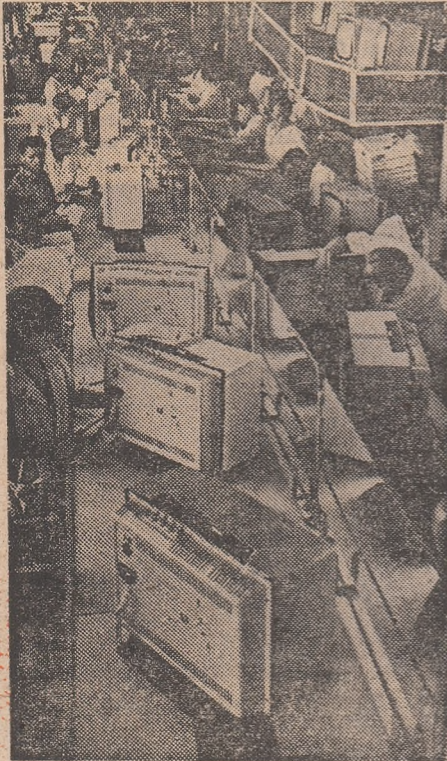
Înainte chiar de a se ști exact cine va semna regia, s-a știut că Liudmila Ciursina va fi protagonista filmului „Carte deschisă”. Eroina romanului omonim al lui Valerian Kaverin își găsește o interpretă ideală în această actriță talentată și frumoasă.

MECANICĂ

Conveierele nu se demodează

Nici o altă descoperire tehnică nu a declanșat reacții atât de contradictorii ca transportorul: cînd entuziasm, cînd spaimă. Inceputurile lui sînt strîns legate de numele lui Henry Ford, industriașul care peste ani avea să devină regele neîncoronat al automobilului. Certîndu-se într-o zi cu asociații săi,

Conveierul — în fața unor mari schimbări?

Ford a hotărît să facă un pas riscant. De ce să construim mai multe mărci de automobile, și-a spus, și nu una singură ieftină, accesibilă și în număr suficient de mare ca să satisfacă absolut toate cererile? După care a închis uzina pentru reconstrucție. N-a trecut însă prea multă vreme și ziarele au publicat următoarea reclamă pentru noua întreprindere Ford: „Fiecare american își va putea cumpăra un automobil de orice culoare... cu condiția ca aceasta să fie neagră!” Cînd fabrica a început să producă cu toată capacitatea, proprietarul ei nu s-a mulțumit cu desfacerea mașinilor în țară și în scurt timp ele au inundat piața mondială. Iar, odată cu ele, Ford a răspîndit și ideea că automobilul n-ar fi un lux, ci un mijloc de deplasare.

Cum explică însă specialiștii fenomenul său succes? Părerea unanimă este că el s-a datorat noului mod de organizare a producției pe care însuși inițiatorul îl caracteriza astfel: „Am căutat să aduc munca la muncitorii, nu invers”. Cu alte cuvinte, Ford a introdus conveierul, ceea ce i-a permis să sporească de zeci de ori productivitatea muncii și să obțină importante venituri suplimentare. Ulterior, conveierul avea să revoluționeze majoritatea ramurilor industriei. În același timp, însă, el avea să-și dezvăluie și o sumă de laturi negative. Să cunoaștem câteva.

I. I. este supporter convins al echipei de fotbal „Spartak”, P. P. al echipei „Dinamo”. Ultima întîlnire a celor două formații s-a încheiat cu victoria echipei „Spartak”. A doua zi P. P. a venit la serviciu necăjit. Acolo s-a întîlnit cu I. I. care era, în schimb, nespuse de bucurios. De menționat că cei doi lucrează în aceeași secție și fac la banda rulantă aceeași operație. Supporterul lui „Spartak” era în ziua respectivă într-o dispoziție că ar fi răsturnat munții, în timp ce supporterul lui „Dinamo” abia își îndeplinea norma. Dar în fața conveierului toți oamenii sînt egali (sau trebuie să fie), indiferent de starea lor de spirit.

Un alt reproș care se face azi transportorului vizează „conservatorismul” lui. Neputînd fi mereu adaptat noilor modele ale produsului fabricat, el mai trimite în magazine articole de multe ori depășite.

Date fiind acestea și alte minusuri ale conveierului, se naște firesc întrebarea: nu cumva el și-a trăit traiul și ar trebui înlocuit cu un nou sistem de organizare a producției? Ba da, răspund specialiștii, dar nu cu o

nouă formă de organizare a producției, ci cu un nou tip de conveier, care să nu anuleze individualitatea muncitorilor ce îl deservesc. Prototipul lui a și fost de altminteri realizat și se află de cîțva timp în probe la o fabrică de încălțăminte din Kiev.

Conveierul cu ritm reglabil, cum îl numesc cei care l-au creat, poate fi asemuit cu un nod de cale ferată unde, după cum se știe, pot fi întîlnite o sumedenie de întretăieri de linii, platforme, magazii, puncte de triere etc. De o platformă se apropie un tren, aici se formează o garnitură, dincolo se descarcă un vagon. Toate aceste operațiuni se execută cu precizie, supravegheate de la distanță de un dispecer, evident, ajutat de aparate automate. Și funcționarea noului conveier este urmărită tot de un dispecer care are în față un panou de comandă cu becuțe, numărul acestora fiind egal cu al muncitorilor care deservesc conveierul. Cînd un becuț se aprinde în culoarea roșie înseamnă că muncitorul pe care îl reprezintă este ocupat; cînd clipește în galben el atrage atenția dispecerului că muncitorul s-a eliberat. În spatele dispecerului (operatorului) se află un stelaj cu sertărașe, fiecare conținînd o cantitate de semifabricate pentru o anumită operație. Cînd becuțul galben anunță că muncitorul care trebuie să execute această operație e liber, operatorul îi trimite îndată sertărașul respectiv, apăsînd pe un buton și indicînd sertărașului direcția pe care trebuie să o urmeze, mai exact locul unde trebuie să se oprească. O dată ajuns la destinație, sertărașul întreprinde contactele și becul își schimbă culoarea din galben în roșu. Pentru ca muncitorul să nu-și piardă timpul în așteptare el mai are un sertăraș de rezervă.

Lucrînd la acest conveier modernizat aceiași I. I. și P. P. vor primi la nevoie un număr diferențiat de sertărașe. Și atunci proasta dispoziție nu va mai influența calitatea muncii, ci cel mult cîștigul muncitorului a cărui supărare se simte în ritmul său de lucru.

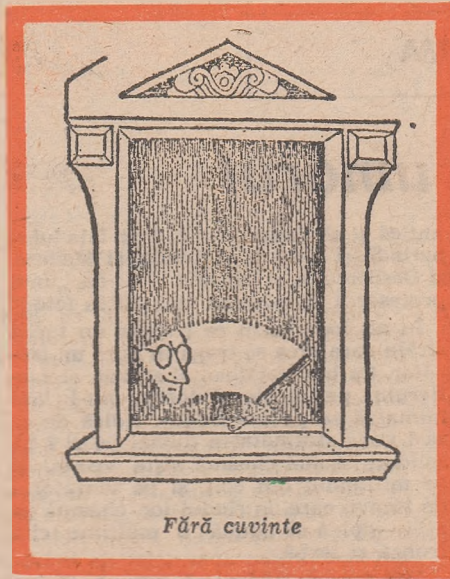
Dar noul sistem mai rezolvă și alte probleme importante: dacă unul din muncitori a observat la piesa ajunsă pînă la el un mic defect, nu trebuie să oprească întreaga bandă ca să-l remedieze; un nou model al produsului fabricat pe bandă se poate introduce „din mers”, ba mai mult, pe unul și același conveier se pot lucra simultan cîteva modele. În sfîrșit, noul tip de transportor a schimbat însăși psihologia muncitorului. Acesta nu se simte un simplu executant al unei operațiuni, ci și organizator al activității proprii.

Sistemul descris mai sus se numește D.O.D. sau dispecer-operațiune-dispecer. Un tip și mai nou de conveier D.O.O., adică dispecer-operațiune-operațiune urmează a fi introdus în curînd într-o altă întreprindere sovietică: muncitorii nu comunică prin intermediul conveierului numai cu dispecerul ci și între ei, iar posibilitățile de comandă a operațiunilor sînt mai variate. Dar indiferent de tipul de conveier preferat de o uzină sau alta, variantele sale moderne promit o productivitate a muncii sporită — lucru verificat de altfel la fabrica din Kiev — iar introducerea lor nu necesită investiții foarte mari.

FIZIOLOGIE

Dacă Mitridate ar fi știut...

Extraordinara capacitate de adaptare a organismului omenesc, ca și a oricărui mamifer, a fost recunoscută încă din secolul trecut. Corpul nostru reacționează la frig, la căldură, la fume etc. și fiziologii studiază de mult timp răspunsurile lui la aceste agresiuni. O adevărată revoluție în fiziologie s-a produs însă abia după cel de-al doilea război mondial, cînd s-a văzut că unele din aceste răspunsuri sînt nespecifice, adică se produc în fața ori-

cărei agresiuni (modificare a mediului extern, tulburare fiziologică internă sau constrîngere psihologică). Răspunsurile nespecifice dau naștere unui sindrom, adică unui ansamblu de simptome totdeauna legate între ele, avînd drept scop adaptarea organismului la tulburarea echilibrului său, deci un fel de apărare pasivă.

Odată cu această descoperire a apărut și noțiunea de stress, definită de creatorul ei, H. Selye, drept „rezultatul tuturor modificărilor nespecifice provocate de o cauză oarecare”. Așadar i se atribuie un sens greșit cînd se spune despre cineva că e supus stressului unei munci prea grele, de pildă. Conform definiției de mai sus, stressul nu este agresiunea, ci răspunsul la agresiune. Cauza care-l provoacă ar trebui să se numească agent stressant.

În experiențele care au dus la elaborarea teoriei, animalele au prezentat o hipertrofie a cortexului glandelor suprarenale, o micșorare a ganglionilor limfatici, ulceratii ale mucoasei gastrice și o scădere a procentului de glucoză din sînge indiferent dacă erau supuse unei temperaturi ambiante apropiate de zero, unei atmosfere prea sărace în oxigen, unor injecții cu formol

Imobilizat timp de 24 de ore într-un cilindru metalic, șobolanul reacționează la această agresiune printr-o creștere a acidității sucului gastric. Asocierea unui semnal luminos și agitarea cilindrului duc la apariția unui ulcer gastric acut

sau radiațiilor X. Ulterior tabloul sindromului de adaptare a fost completat cu scăderea temperaturii superficiale și a presiunii arteriale, contracția vaselor sanguine, secreția crescută de suc gastric. Evident, există și reacții specifice fiecărei agresiuni. În caz de sete, de pildă, organismul își mobilizează rezervele de apă, frigul ne face să tremurăm etc. În același timp el prezintă însă și o serie de reacții comune tuturor agresiunilor, care dovedesc o „retragere” generală.

Dar organismul se retrage doar pentru a-și putea aduna energia necesară unui efort prin care să-și restabilească echilibrul tulburat și, mai mult, să se adapteze în vederea rezistenței la agentul vinovat. Din păcate, nu rezistă chiar la infinit, așa încît după faza de alarmă și cea de rezistență sau de adaptare, poate urma faza de epuizare. Un exemplu complet ne furnizează antrenamentul sportiv: la început efortul ne obosește; după un timp ne simțim „în formă”; în fine,

știa știința știința știința
știința știința știința știința
știa știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

dacă efortul e prea mare și îndelungat, intervine surmenajul.

Acum cîțiva ani specialiștii au început să întrevadă că agresiunea nu declanșează numai o apărare pasivă, ci și una activă. O nouă descoperire esențială a fost aceea că organismul supus unei agresiuni provoacă secreția de hormoni cu acțiune ofensivă și polivalentă, numiți hormoni de adaptare. Spre deosebire de ceilalți hormoni, care acționează asupra anumitor organe, numite organe-țintă, hormonii de adaptare acționează asupra întregului organism. Ultimele cercetări au arătat că ei pot mări rezistența nespecifică a organismului prin diverse mecanisme, care împrumută căi opuse. De aceea au și fost împărțiți în două grupe: steroizi sintoxici, un fel de tranșilizante care dau naștere rezistenței pasive în țesuturi și steroizi catatoxici care atacă direct agentul patogen, grăbindu-i degradarea metabolică.

În cazul celor din urmă este deci vorba de distrugerea, în organism, a unor substanțe nocive prin intermediul unor procese chimice, fapt surprinzător, dar demonstrat experimental. Astfel, la animale, acești steroizi suprimă aproape complet anestezia cu unele somnifere, împiedică anumite substanțe să provoace un ulcer gastroduodenal, leziuni cardiace sau paralizii musculare, acționează ca un antidot în intoxicațiile cu diverse insecticide. Se vede deci că nu au o acțiune specifică, deoarece conferă protecție împotriva unor agenți chimici foarte diferiți și care provoacă alte tipuri de leziuni. Ei au trezit mari speranțe, căci ar putea furniza o armă universală împotriva intoxicațiilor provocate de agenți chimici stressanți. Istoria spune că Mitridate, regele Pontului, și-a creat o rezistență specifică împotriva tuturor otrăvurilor, obișnuindu-și organismul cu doze crescînde din fiecare. Hormonii catatoxici ar putea conferi o rezistență nespecifică. Scopul actual este deci să-

tehnica tehnica
 tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica

PSIHOLOGIE

Se poate perfecționa
 inteligența?

Psihologii care se ocupă cu această problemă ar putea să-i invidieze pe profesorii de cultură fizică. Aceștia din urmă știu exact ce mușchi trebuie să antreneze, în timp ce psihologii nu pot răspunde ușor nici măcar la întrebarea ce înseamnă formarea intelectului uman. Într-adevăr, activitatea intelectuală este adesea rezumată la un ansamblu de operații concrete: calcule matematice, manipularea preparatelor chimice, minuirea aparatelor de fizică etc. Formarea gândirii, a rațiunii să însemne oare obișnuința de a face din memorie operații matematice, fizice, chimice etc.?

Evident, nimeni nu pune la îndoială împrejurarea că și aceste operații concrete alcătuiesc gândirea omenească. Ele nu constituie, însă, esența gândirii. Istoria științei ne spune că bunii calculatori n-au fost totdeauna și foarte buni matematicieni și invers. Dar ca să nu complicăm și mai mult lucrurile, să apelăm mai degrabă la un exemplu. Să luăm următoarea combinație de cifre:

4 1 2
 5 3

Să ne imaginăm că cu aceste cifre sînt notate tot atâtea sertare dintr-un fișier. Fișele din sertarele ocupate pot fi transferate în sertarul liber (de sub cifra 4), încît să rămînă alt sertar liber. Să deplasăm, însă, fișele numai în sertare dispuse ca mai sus, dar cu o numerotare puțin schimbată, ca de pildă:

1 2 3
 4 5

Comparînd cele două poziții ne dăm ușor seama că ultima poziție a sertarelor în fișier a fost obținută prin deplasarea lor spre stînga cu cite o căsuță. Cum mutăm, însă, sertarele din poziția

3 2 5
 4 1

pentru a obține poziția precedentă? Și cu această întrebare ne-am apropiat de unul din momentele esențiale ale gândirii, anume necesitatea de a stabili raporturi între noțiuni. În ce fel?

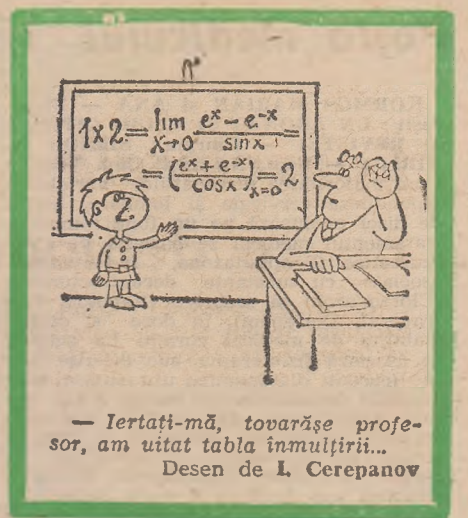
Să ne întoarcem, pentru a afla răspunsul, la primul exemplu. Dacă după ce am aflat cum s-a ajuns la a doua poziție o mai privim odată pe cea dintîi, nici aceasta nu ni se va mai părea întimplătoare, ci o vom percepe ca un tot unitar.

La început aceeași poziție ni s-a pă-

rintii, că stabilirea de raporturi, care este, cum am văzut, o componentă a gândirii, este și o funcție fundamentală a ei. Cu alte cuvinte, să ne convingă că în emisferile mari există într-adevăr celule speciale care dirijează această funcție. Experiințe repetate au arătat că bolnavii cu leziuni ale unor sectoare din zona parietală nu pot rezolva probleme de felul celei de mai sus. Ba nu înțeleg nici măcar enunțul problemei. Cu toate că nu și-au pierdut personalitatea: știu cine sînt și unde se află. Înseamnă, deci, că dereglarea a afectat capacitatea acestor bolnavi de a aduna obiecte dispartate într-un întreg, de a alcătui sisteme. Ceea ce face ca ipoteza de mai sus să pară plauzibilă. Și cu asta ne-am apropiat de antrenarea capacității de a stabili raporturi.

Utilizînd acest procedeu de dezvoltare a gândirii, psihologii sovietici V. Davidov și D. Elkonin l-au aplicat experimental la predarea algebrei în primele clase ale școlii medii. Rezultatele experienței au dovedit că elevii pot și trebuie să învețe mai repede. În ce a constat, însă, experiența? Elevilor li s-au arătat diverse figuri geometrice grupate cite două: una mare, alta mică și li s-a cerut să stabilească raporturi între ele în funcție de dimensiuni. Evident, copiii au indicat fără greș care din figuri erau mari și care mici. În acest timp ei trăiau, fără să-și dea seama, un important eveniment psihologic: atenția le era pentru prima oară reținută de raportul dintre obiecte. Pînă atunci în centrul atenției lor se aflaseră numai obiectele în sine. Or, de aici pînă la ecuații n-a mai rămas decît un pas. La întrebarea: — Ce ar trebui făcut ca obiectele A și B să devină egale? ei răspundeau fără să stea pe gânduri: Lui A ar trebui să i se adauge... sau alte formulări similare.

În felul acesta cei doi specialiști au dovedit că elevii din respectivele clase pot asimila principiile fundamentale ale teoriei mulțimilor, unul din cele mai abstracte capitole ale matematicii. Și că la baza acestui succes stă capacitatea de a stabili raporturi între obiecte.

— Iertați-mă, tovarășe profesor, am uitat tabla înmulțirii...
 Desen de I. Cerepanov

rărilor electrolitice, se poate lupta împotriva acestei prime acțiuni. Rămîne, însă, cea de-a doua, pricinuită în special de intoxicația cu amanitină, care începe în ascuns, imediat după ingerare, dar nu se manifestă decît după două, trei zile prin distrugerea definitivă a celulelor ficatului. Începînd din 1968 cercetări făcute în mai multe țări caută să descopere prin ce mecanism întîm își exercită acțiunea lor aceste otrăvuri celulare, care par să blocheze toate funcțiunile ficatului. Se crede că amanitina atacă pe de o parte mitocondriile, organe care asigură respirația celulelor, iar pe de altă parte, sinteza proteinelor.

S-au încercat mai multe metode de combatere a acestei blocări a funcțiilor hepatice, urmărind mai ales ajutarea

Nimic nu seamănă mai mult cu o ciupercă comestibilă decît una otrăvitoare

organismului să supraviețuiască pînă la o eventuală regenerare hepatică, dar fără mare eficacitate. Spălăturile stomacale și purgația salină sînt foarte utile dacă sînt utilizate în orele imediat următoare ingerării ciupercii, a cărei digestie este lungă. Sînt, însă, rare cazurile cînd victimele își pot da seama de greșeala lor înainte de apariția vărsăturilor. După aceea, aceste procedee nu mai sînt de nici o utilitate. Apoi s-au încercat, rînd pe rînd, cu succese parțiale, utilizarea unui ser antifaloidian, factori lipotropi, corticoizi, antienzime, antibiotice, vitamina C. În ultimul timp s-au obținut oarecare rezultate — fără a se ști bine de ce — prin practicarea de exsanguinări și transfuzii prin circulație încrucișată cu un ficat de cadavru, în speranța de a detoxifica sîngele și a înlocui insuficiența hepatică în așteptarea regenerării ficatului. În sfîrșit, o nouă terapie, cu citocrom C — o enzimă a respirației celulare — pare a făgădui rezultate mai constante, fără a se putea afirma totuși că s-a ajuns la un real progres. Oricum, însă, neașteptatul efect de protecție dat de un pigment al circuitului respirator sugerează posibilități de atacare a toxinelor amanitelor nebănuite pînă acum și, prin extensie, și a altor atingeri ale ficatului, acest cel mai complex organ, după creier.

Așadar, eforturi susținute încearcă să biruie primejdiioasele amanite. Dar mai există încă multe necunoscute, Amanitele nu și-au spus ultimul cuvînt.

sirea unor hormoni foarte activi și în același timp netoxici prin ei înșiși sau prin produsele lor de degradare.

— Mutămesc!

FIZICĂ

Invizibile
 dar irezistibile:
 razele negre

Pînă nu de mult, insecticidele se bucurau de o excelentă reputație. De câțiva ani, însă, lumea privește cam pieziș aceste substanțe care, în ciuda numelor lor chimice de o aristocratică lungime, au figurat ca pîrite în atîtea procese pentru abuz de încredere (după cum se știe, reclamanții le reproșează nu că ar ucide destule insecte, ci că nu se mărginesc să le ucidă numai pe ele, tulburînd astfel echilibrul ecologic).

Evident, chimia e departe de a abandona lupta: dosarul cuprinde numeroase depoziții favorabile, iar multe infracțiuni — comise involuntar — vor putea fi evitate pe viitor. Iată însă că în războiul împotriva gîngănilor se angajează acum și fizica, cu redutabilul ei arsenal. O armă dintre cele mai eficiente se anunță a fi razele invizibile ale luminii negre. Din motive încă incomplet elucidate, dar care par să țină de tainicul domeniu al influxurilor nervoase, razele amintite exercită o adevărată fascinație asupra mai tuturor insectelor zburătoare. Asemeni unor întunecate dar irezistibile sirene sălășluind în Marea Radițiilor ele ademenească măruntele și primejdiioasele purtătoare de virusuri, microbi, paraziți și toxine spre o instalație pe care realizatorii ei, inspirîndu-se din titlul unui celebru film al lui Luis Bunuel, au numit-o „Ingerul exterminator“. E vorba de un cilindru cotit, destul de asemănător cu un burlan, prin care curentul produs de un ventilator împinge roii de gize, pentru a-l îneca fără milă, într-un recipient cu apă. În aer liber, și mai ales acolo unde nu există obstacole naturale, fatala seducție a razelor nevăzute se exercită pe un spațiu care poate ajunge pînă la 7 000 m². Victimele sînt în exclusivitate insectele. Omul și celelalte vertebrate precum și diferitele vegetale nu au nimic de suferit de pe urma razelor negre, nici măcar în eventualitatea unei expuneri de lungă durată.

Deprinderea de a găsi raporturi facilitează rezolvarea oricăror probleme

Foto: E. Pesov

ruț o combinație de cifre fără legătură între ele. Ba nici acum nu percepem vizual legătura care le unește. Și totuși mintal „vedem“ aceste linii de parcă ar fi realitate trasate pe hîrtie. Fenomenul de trasare a unei linii funcționale invizibile nu face parte, însă, după părerea specialiștilor, din cîmpul percepției, ci este o formă elementară a gândirii pure. Și cum gândirea presupune, după cum arătam mai sus, găsirea de raporturi între noțiuni, se ridică următoarea întrebare: ar putea fi antrenate mecanismele care stau la baza stabilirii raporturilor? Spre a putea răspunde la această întrebare, să mai vedem cîteva aspecte ale problemei.

Pentru a dovedi că intelectul poate fi „perfecționat“ prin antrenament, psihologia ar trebui să dovedească, mai

TOXICOLOGIE

Ciupercile
 care desfid
 terapia

„Ciupercile sînt ca oamenii; nimic nu seamănă mai mult cu cele bune decît cele rele“ — spune un dicton popular francez reamintit de un comentator științific acum, la începutul toamnei — cînd culesul lor reintră în actualitate în toate țările — și, în ciuda multor eforturi, intoxicarea cu amanite, rămîne încă o sfidare la adresa terapiei. Într-adevăr, sfîrșitul fatal e de neînlăturat în mai bine de o treime din cazuri. Supraviețuirea pare a depinde mai degrabă de robustețea organismului și de cantitatea de toxine ingerate, decît de eforturile terapeutice întreprinse.

Oricît ar părea de curios, de-abia din 1965 se cunoaște structura chimică a principiilor toxice ale amanitelor. Aceste principii sînt de două feluri: pe de o parte falatoxinele (printre care faloidina) care au o acțiune rapidă — injectate unui soarece, ele îl ucid în cîteva ore; pe de altă parte amatoxinele — în special alfa-amanitina — care sînt mortale cu întîrziere. În 100 de grame de amanite proaspete există circa 100 de miligrame de faloidină și 8 miligrame de alfa-amanitină, care e și cea mai primejdiioasă toxină.

La opt ore după ingerarea de amanite, omul e cuprins de vomitări intense și capătă toate aspectele unei lezări grave a sistemului digestiv; diaree, dureri și hemoragii. Deshidratați (mai ales din cauza descreșterii cantităților de sodiu și potasiu din organism), pînă nu de mult intoxicații cu amanite mureau în scurtă vreme. Acum, grație metodelor de reanimare, de rehidratare și de corectare a tulbu-

Poșta medicului

KORMUS MARIAN și ANA — București; **UN ABONAT ȘI VECHI CITITOR al REVISTEI** — Giurgiu; **SIMION A. BIRIȚA** — Com. Amărăști, jud. Vâlcea: Cum majoritatea discopatiilor vertebrale (spondiloze cervicale și lombare, hernii de disc) evoluează pe un fond reumatic, tratamentul medical se bazează pe anti-reumatice (Fenilbutazona, Indometacin) asociate cu substanțe decontracturante (Clorzoxazon) și sedative (Napoton, Extraveral, Diazepam), în doze și durate stabilite de medicul curant. La acestea se asociază fizioterapia sub diferite forme (curenți diadinamici, ultrasunete, galvanizări, impachetări cu parafină sau nămol, radioterapie etc.), metode naturale, (masaje, gimnastică medicală) și balneoterapia cu ape iodurate și sulfuroase tip Govora, Herculane, Călimănești, Pucioasa, Olănești etc. În fine, o veste îmbucurătoare: fabrica „Terapia” din Cluj va lăsa în curând farmaciilor prima „sarjă” de Boicil-forte; acesta este numele medicamentului preparat după formula doctorului V. Boicil din Timișoara, cu efecte incontestabile în scăderea durerilor reumatice din spondiloze, discopatii vertebrale etc. etc.

L. CIOCAN — Tg. Jiu: Este vorba, probabil, de inițialele afecțiunii numite **scleroză laterală amiotrofică**, o boală degenerativă a sistemului nervos central, care interesează cornul anterior al măduvei spinării, nervii cranieni și fasciculi piramidali. Se manifestă prin atrofii musculare și paralizii. Nu se cunoaște încă un tratament specific, pentru că nu se cunoaște nici cauza precisă a bolii. Ca și în cazul altor afecțiuni degenerative nervoase (scleroza în plăci, encefalomalacia diseminată, leucoencefalita sclerozantă) se crede că ar fi vorba de o așază boală autoimună, datorată persistenței îndelungate a unor virusuri în sistemul nervos central. De aceea la tratamentul medicamentos obișnuit — vitamina E, etg/zi, injecții i.v. de albastru sau roșu de tripan — s-au adăugat recent medicația imunosupresivă (Imuran, Clorambucil, Metotrexat) și glucocorticoizii (Superprednol, 3-6 mg/zi) cu unele rezultate incurajatoare.

POPESCU E. — Timișoara: La copil, **sindromul colicii nefretice (renale)** este caracteristic pentru **calculoza renală**. Colica renală mai poate apărea însă și în: **pionefroză, hidronefroză, ptoză renală, chist hidatic renal, O radiografie renală și, eventual, o cistoscopie ar clarifica diagnosticul afecțiunii de care suferă fetița dv.** (după părerea noastră o calculoză). Oricum, pentru suprimarea spasmului dureros veți administra 1/2 tabletă Lizadon, veți aplica comprese umede calde pe regiunea dureroasă sau îi veți face băi calde (37-38°) de mai multe ori pe zi. În caz de calcul confirmat, pentru a-i favoriza expulzia îi veți da ceaiuri diuretice: de cozi de cireșe, Uva ursi sau mătase de porumb.

MAYER FILIP — Cărpiniș, jud. Timiș: **Tratamentul urmat până în prezent în ciroza cardiohepatică este foarte bun și nu avem de adăugat decît cel mult sugestia de a asocia și vitamine din complexul B (B₁, B₂, B₆, acid folic), ce favorizează regenerarea celulelor hepatice; sint de asemenea indicate Rutosid (vitamina P) și vitamina C, plus respectarea unui regim de trai și alimentar echilibrat, principala condiție pentru vindecare.**

ORLI — Sibiu: Problema tuberculozei nu mai comportă astăzi gravitatea dramatică de pe vremea „Damei cu camelii”, iar după opinia noastră radiografiile arată că în mod sigur căsătoria nu ar avea repercusiuni negative asupra organismului soției dv. și — credem — nici asupra viitorilor copii.

STANCIU I. ION — com. Buciumeni, jud. Dimbovița: 1) Intr-adevăr, în reumatism, considerat foarte multă vreme o boală provocată exclusiv de mediu, s-au pus în evidență imunoglobuline specifice („factor reumatoid”) cu un caracter de consanguinitate. Așa se explică de ce în familiile unde există un bolnav de reumatism, riscul ca și copiii să facă această boală este de patru ori mai mare decît în restul populației. 2) În principiu, profilaxia antireumatică se face cu penicilină depozit (Moldamin), administrată periodic timp de 5 ani la copii și timp de 2 ani la adult. 3) Fiind un reumatic, vă recomandăm o radiografie cervicală: întepăturile în inimă se pot datoră după părerea noastră, unei spondilite cervicale; dacă rezultatul e negativ, e necesară o electrocardiogramă pentru precizarea de diagnostic. 4) În poliartrita reumatoidă, repausul, prevenirea pozițiilor vicioase și eforturilor mari și aspirina reprezintă metoda permanentă de tratament. În cazuri moderate, antimalaricele de sinteză (Hidroxiclorochin, 1 cpr./zi, cure de 9 săptămîni); glucocorticoizii (Superprednol, 4 cpr./zi), în fine Indometacina pot avea efecte pozitive. În tratamentul formelor dureroase s-au încercat și imunosupresive (Imuran, Endoxan, Clafen, Clorambucil) ca tratament de excepție. În fine, să așteptăm cu încredere apropiata lansare a primei sarje de Boicil-forte, medicament produs după formula doctorului V. Boicil, indicat tocmai în aceste alții reumatismale. 5) Este indicat un examen rectal (tuseu), întrucît poate fi vorba de hemoroizi, fie de o mărire a prostatei. 6) Dacă aveți miinile aspre, crăpate, frecăți-le cu o felie de lămie de cîte ori le spălați. De asemenea, făceți-le săptămînal o baie caldă cu fierură de griu.

Tratament oncologic cu laser (La clinica Institutului de oncologie al Academiei de Științe din Ucraina)

Foto: L. Pap (A.P.N.)

MEDICINA DE LA A LA Z

O boală „sezonieră”

Orice bolnav de ulcer gastroduodenal simte — ca să zicem așa — „pe pielea lui” una din trăsăturile esențiale ale acestei boli digestive, anume caracterul ei periodic, sezonier. Cercetarea cauzelor care determină apariția de crize „ulcerose” ar clarifica nu numai patogenia acestei afecțiuni, care mai are încă destule „mistere”, dar ar înlesni și măsurile necesare în vederea combaterii și profilaxiei perioadelor dureroase.

Se știe astfel că anotimpurile cînd se produc cele mai multe recidive dureroase ale ulcerului sint: toamna, iarna și primăvara, în special lunile aprilie-mai. Dar mecanismul **meteorotropismului** bolii ulcerose continuă a fi controversat, factorii meteorologici incriminați de diferiți autori fiind uneri temperatura, alteori umiditatea, presiunea atmosferică, descărcările electrice, vîntul sau razele ultraviolete. Intervenția factorilor meteorologici în producerea crizelor ulcerose se exercită în primul rînd asupra sistemului nervos, iar apoi asupra verigilor „releurilor” sale: vegetativ, hormonal etc. Marile variații barometrice, higrometrice, termice și electrice joacă doar rolul de excitanți puternici ai acestora. Evident, aceste interpretări nu sint deocamdată decît ipoteze, care trebuie verificate prin cercetări experimentale de biometeorologie medicală.

Pînă atunci, însă, terapeutica ulcerului gastric se aplică de la caz la caz. Din păcate, soluția chirurgicală continuă a fi încă mijlocul cel mai frecvent de tratament. Încercările de a înlocui gastrectomia chirurgicală prin **refrigerarea gastrică**, cu ajutorul sondelor și baloanelor endogastrice prin care circulă lichidul refrigerent, constituie o metodă terapeutică cu eficacitate relativă din cauza numeroaselor recidive ulcerose.

S-a dovedit totuși că, atunci cînd tratamentul medical se aplică fără întrerupere timp de aproape doi ani, și sub supraveghere medicală, ulcerul poate fi vindecat și fără intervenție chirurgicală, care comportă riscuri și consecințe imprevizibile. Este deci o obligație a bolnavului să respecte întocmai tratamentul prescris, chiar dacă nu mai are dureri și nu mai prezintă semne clinice.

Tratamentul comportă un regim alimentar și de viață special și un tratament medical adecvat. Bolnavul trebuie să ducă o viață liniștită, să mînce la ore fixe și să mestece bine mîncarea, să se culce devreme, să doarmă cît mai mult și, pe cîte se poate, să se odihnească după masă.

În afară de cazurile cu totul speciale, regimul alimentar este destul de ușor tolerat. Oricum, trebuie evitate cauzele de iritare a mucoasei gastrice, în speță alimentele picante, condimentele (piper, ardei, hrean, muștar, ceapă, usturoi) și băuturile alcoolice. Din regimul alimentar trebuie înlăturate mîncărurile „grele” — sosuri, grăsimi, rîntășuri, tocături prăjite, mezeluri. Regimul lactat este indicat în timpul crizelor foarte dureroase, care nu pot fi ameliorate prin tratament medical.

În timpul crizei, bolnavul trebuie să stea la pat, iar la fiecare trei ore să bea o ceașcă de lapte — în total cam doi litri de lapte pe zi (200 ml la 2-3 ore), lapte cu smîntînă sau frișcă, lapte cu ou crud etc. Dacă bolnavul nu tolerează laptele ca atare, trebuie adăugate la fiecare litru 5 g citrat de sodiu sau lab-ferment, îndulcindu-l moderat și adăugînd puțină cafea sau ceai.

După perioada crizelor dureroase, regimul alimentar poate fi îmbogățit cu smîntînă proaspătă, supe de lapte, piureuri de legume, cereale, apoi paste făinoase, orez, gălbenuș de ou, compoturi și sucuri de fructe, care conțin vitaminele absolut necesare echilibrului alimentar al organismului. Treptat se ajunge astfel la un regim normal.

Din punct de vedere terapeutic se prescriu clasicele pansamente gastrice pe bază de bismut subnitric, în doze de 10-20 g pe zi, timp de 15-20 de zile pe lună. În cazurile ușoare se recomandă un amestec de alcaline care va conține: bicarbonat de sodiu, 20 g; silicat de aluminiu, 15 g; carbonat de calciu, 30 g; oxid de magneziu, 20 g. Se ia o linguriță la 2-3 ore (de 6 ori pe zi). Sint indicate și medicamente antisecretorii și antispasmodice — pe bază de atropină, papaverină, scopolamină sau beladonă (Lizadon, Bergofen, Bergonal, Scobutil). Mai există și alte medicamente — Probantin, Neopepulsan — care acționează în același sens. După cum există și o seamă de preparate — Ulcerotrat, Gastrisan, Ulcomplex etc. — dar toate trebuie administrate numai sub supraveghere medicală.

Tratamentul care are drept scop vindecarea ulcerului printr-o acțiune desensibilizantă și cicatrizantă este în primul rînd **proteino-terapia** administrată pe cale intravenoasă. După caz, la proteino-terapie se asociază vitamina C în doze de 1000 mg pe zi intravenos sau 6 tablete pe zi, care

— Sînteti singurul om care m-a ascultat de la început pînă la sfîrșit...

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap es
, esculap esculap esculap
sculap esculap esculap escu
ip esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

mărește rezistența vaselor și combate hemoragiile. Unii gastroenterologi administrează anabolizante (Naposim, Madiol), hormoni paratiroidieni sau practică implanturi sub piele cu procentă sau amnios, care au efecte regeneratoare asupra țesuturilor și calmante asupra durerilor.

În fine, în cazurile de distonie neurovegetativă accentuată se administrează tranchilizante: Hidroxizin, Napoton și, mai ales, Meprobamat.

E BINE DE ȘTIUT

Ce vîrstă avem?

La un copil de 10 ani, o rană de 10 cm pătrați se vindecă în 20 de zile; la un om de 20 de ani în 31 de zile; la un om de 30 de ani în 41 de zile; la un om de 40 de ani în 55 de zile; la un om de 50 de ani în 75 de zile, iar la un om de 60 de ani într-o sută de zile. Așadar, la un om de 40 de ani rana se vindecă aproape de două ori mai încet decît la un om de 20 de ani, iar la un copil de 10 ani vindecarea are loc într-un răstimp de cinci ori mai scurt decît la un om de 60 de ani. Aceste constatări au fost făcute în timpul primului război mondial, într-un spital de răniți din Franța, de către Alexis Carrel, celebrul autor al cărții „Omul, acest necunoscut”. Prin urmare, timpul necesar vindecării unei răni poate constitui un adevărat test al vîrstei fiziologice a unui pacient — vîrstă total diferită de aceea cronologică, întrucît dacă o rană se vindecă mai repede, înseamnă că pacientul este mai „tînăr” și „viceversa. Lungimea ori scurtimea timpului necesar vindecării rănilor se datorează unor factori organici care determină acest proces.

Atenție la cartofi!

Cît de periculoase pot fi medicamentele luate de femeile gravide, mai ales în primele luni de sarcină, se știe. S-a atras de nenumărate ori atenția că nici un medicament, nici chiar unul considerat a fi „banal”, nu e bine să fie administrat fără avizul medicului întrucît poate avea asupra organismului matern efecte nocive ce merg uneori pînă la malformații ale fătului. Ce legătură au, însă, toate acestea cu cartofii? Cercetări recente au stabilit un paralelism între unele tulburări nervoase grave și consumarea de către femei, la începutul sarcinii, a cartofilor parazițiți de o ciupercă dezvoltată deseori în cartofii stocați multă vreme.

Fără a face generalizări pripite, cercetătorii atrag totuși atenția ca în perioada gravidității să nu se consume decît cartofi perfect sănătoși și de foarte bună calitate, dacă este posibil chiar cartofi deshidratați, la care conținutul chimic au fost bine verificate. De asemenea, se recomandă ca la curățirea cartofilor să se îmbrace mînuși, întrucît nu este exclusă posibilitatea unei absorbții a substanțelor nocive amintite prin piele sau prin inhalatie (eventualitate pentru care e bine să nu se inspire vaporii de apă în timpul fierberii). E interesant de semnalat că un control foarte sever, sanitar, al calității cartofilor și al condițiilor de stocare a permis în ultimii ani, în Anglia, scăderea procentului de malformații cu 25%. Prin urmare, atenție la cartofi!

BARBADOS

Insula iluziilor și realități mai puțin roze

În rada portului a intrat un vas cu pinze arborind pe catarg un cap de mort. Sub acest pavilion pirateresc, turiștii bine dispuși dansau pe punte în acordurile unei melodii de jazz. Dar la un moment dat muzica s-a oprit și turiștii au început să coboare, îmbulzindu-se, pe chei. Obosit să mai fluture în vânt, capul de mort spinzura ca o zdreanță pe fundalul unui cer de un albastru cristalin.

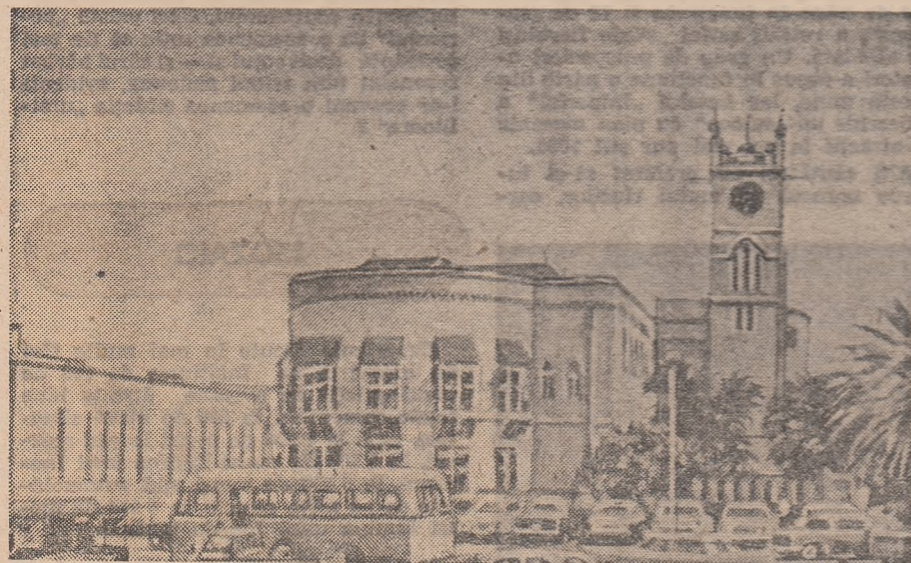
Jack London are o povestire în care un tânăr aristocrat zvirlă monede în apă, iar niște copii se aruncă în rada infestată de rechini ca să caute banii. De data aceasta, în Barbados, o femeie frumoasă, care vorbea englezește, a zvirlat în apă de pe puntea vasului câțiva pumni de bănuți. Niște băieți din apropiere au plonjat numaidecât în mare să-l caute. Nu-l mai puțin ade-

cuitori din Barbados. Căci o vreme insula fusese locuită de tribul indian arawak, lucru atestat de numeroase săpături. Nici acum nu se știe ce s-a întâmplat cu acest trib care, afirmă arheologii, a trăit cam 400 — 500 de ani în Barbados.

Oricum, primii coloni au dat dovadă de o tenacitate neobișnuită. Și-au construit curând locuințe și drumuri care duceau spre țarm. Aveau totuși o viață grea. Dar clima agreabilă și pământul fertil au dat bune rezultate: în 1640, insula număra 37 000 de locuitori europeni și 6 000 negri.

O vreme s-a cultivat tutun, însă producătorii din Barbados n-au putut rezista concurenței tutunului american. Încet însularii au hotărât să cultive trestie de zahăr. Și, într-adevăr, însu-

și la își datorțește zahărului primele ei

Bridgetown. Trafalgar Square.

vărat că în această zonă nu există rechini. Totuși copiii au sărit de la o înălțime apreciabilă. Spectacolul mi-a făcut o impresie dezagrabilă. La Jack London, jocul se termina cu moartea unuia din micii plonjori...

Palmierii de pe țărmul Barbadosului nu seamănă deloc cu cei din interiorul insulei. Aceștia din urmă sunt drepti ca niște luminări. Cei dinții, dimpotrivă, și-au plecat capul pînă la pământ, amintind de niște bătrîni infolosiți în fulare groase în speranța deșertă de a se sustrage rigorii elementelor naturii. Din cauza palmierilor de pe țărm, litoralul insulei a părut „bărbos” marinarilor lui Cristofor Columb, de unde și numele de Barbados.

După ce a fost descoperită de Columb, mica insulă a rămas mult timp nelocuită. Cei dinții coloni — 80 de englezi și 10 sclavi negri — s-au stabilit acolo în 1625. S-au fixat ceva mai la nord de Bridgetown, actuala capitală și au început să pună în valoare insula. Totuși ei n-au fost primii lo-

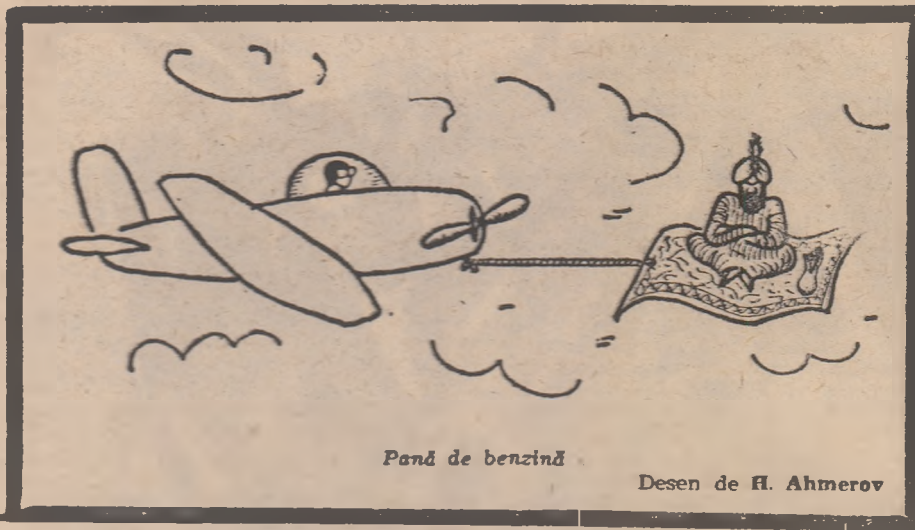
progrese economice, dar și episoadele cele mai sumbre din istoria sclaviei. Recoltarea trestiei de zahăr este epulzantă. Odinioară, cînd toate operațiile erau manuale, munca era distrugătoare. Atunci au început să arunce ancora la cheirile insulei cele dinții galere încărcate cu „lemn de abanos”. Pirați îndrăzneți și cruzi care, pînă nu demult, mai străbătuseră mările arborînd un cap de mort pe catarge, se „converteau”, căci negoțul cu negri era mult mai rentabil. Puțin îi interesa că, odată ajunși la destinație, descărcau din calea corăbiilor, alături de negri epuizați de drum și foame, și cadavrele celor care nu rezistaseră călătoriei.

În a doua jumătate a secolului XVII, populația din Barbados a sporit datorită afluxului de sclavi, albi împuținîndu-se din ce în ce mai mult. Încît și acum, după trei secole, compoziția demografică păstrează aceleași caracteristici: 77,3 la sută negri, 5 la sută albi și 17,5 la sută mețiși.

Cultivarea trestiei de zahăr era avantajoasă pe suprafețe mari. În felul acesta, în scurt timp pămînturile s-au concentrat în mina unei elite. Proprietarii rafinărilor și plantațiilor căutau metode noi de micșorare a costului producției. La un moment dat s-a calculat chiar că salariul unui muncitor alb pe timp de zece ani depășea prețul unui sclav negru care putea fi pus la muncă o viață întreagă. De aceea, importarea de mină de lucru neagră a avut ca rezultat împuținarea numărului de muncitori albi. Aceștia sînt rațiunile economice care au determinat actualele proporții demografice din insulă.

Sclavii se revoltau des, dar nu erau destul de bine pregătiți și forțele lor erau dispersate. Uneori nici nu se înțelegeau între ei, căci vorbeau dialecte africane diferite.

Fiecare revoltă era crunt reprimată. Rebelii erau decapitați, arși de vii, spinzurați. Cadavrele lor erau lăsate pe străzi ca să-l sperie pe supraviețuitorii. În Barbados se pot vedea și acum niște fortificații în ruine dominate de tunuri primitive. Sînt forturile stăpînilor de sclavi, martore ale unor vremuri sumbre și crude. Acum, turiștii poposesc acolo ca să facă fotografii.

Pană de benzină

Desen de H. Ahmerov

Sclavia a fost abolită abia la sfîrșitul deceniului patru al secolului trecut. Dar desființarea sclaviei n-a eliberat și poporul insulei Barbados. Au trebuit să treacă mai bine de 130 de ani pînă cînd drapelul cu un trident negru, stema statului independent, să fluture deasupra fostei colonii engleze.

Tinărul stat trebuie să facă față unui mare număr de probleme, în special de ordin economic. Monocultura (trestia de zahăr) frînează dezvoltarea economică. De fapt, trebuie importat tot ceea ce este necesar pentru viața curentă. Rezultatul: balanța comerțului exterior înregistrează un deficit cronic.

În ultimii ani s-a pus tot mai mult accentul pe turism. Aeroportul din Bridgetown este un adevărat furnicar. Tot timpul aterizează sau decolează avioane. Prin anvergura lui, aeroportul ar fi astfel mai potrivit pentru o mare capitală, decît pentru o insulă cu o lungime de numai 21 de mile și o lățime de 14 mile. Funcționarii amabili triază rapid șuvoiul de călători, fără să piardă timp cu formalități complicate. Dar nici nu s-ar putea altfel, căci anual debarcă în Barbados mai bine de 150 000 de turiști, și să nu uităm că insula are numai circa 250 000 de locuitori...

Cînd deasupra orașului Bridgetown, foarte animat în cursul zilei, se lasă noaptea, pretutindeni se instăpînește o liniște patriarhală. Ferestrele băncilor închise sînt negre și misterioase; în schimb vitrinele magazinelor sînt strident iluminate cu neon. La intervale fixe, pe iahturile ancorate în golf, ora exactă este anunțată prin bătăi de gong. Hotelurile și pensiunile sînt luminate de lămpi multicolore, iar becuri mari, instalate în palmieri și tufișuri, aruncă în jur o lumină încărcată de taine. În zori, însă, totul se stinge. În acest scurt interval de timp cenușiu Barbados își dezbracă masca iluziilor, ca un actor de teatru obosit. Iar pe asfalt încep să răsună pașii celor care muncesc pentru ca cei bogați să se distreze: grădinari, spălătorese, bucătărese, portari, muncitori pe plantații și mici funcționari.

G. Zafesov

JAPONIA

Aer curat la Isezaki

Odinioară Japonia evoca străinilor muntele Fuji Yama cu alba-i căciulă de zăpadă, gheșe grațioase, samurai redutabili... Astăzi, simbolurile „Țării soarelui răsare” sînt magnetofonele tranzistorizate „Sony” sau ceasurile „Seiko”. Așa afirmă ziarele și revistele și așa gîndesc japonezii. Și într-adevăr nimeni nu poate nega progresul tehnic al acestei țări. El este evident, începînd cu numărul de uzine, case, drumuri cu volumul producției și sfîrșind cu populația insulelor (conform datelor statistice, în acest domeniu creșterea nu este numai numerică; înălțimea medie a locuitorilor a sporit și ea cu 17 cm).

Am stat la Tokio cîteva ani și în ultimul timp aveam senzația că eram închis într-o imensă ladă de beton. Căsuța fără etaj în care locuim se afla aproape în fundul unui puț, căci cerul abia dacă se mai zărea între zidurile edificiilor înalte din jur. Sub oras au fost săpate tuneluri pentru circulația foarte rapidă, iar în jurul orașului au fost construite viaducte. În unele mo-

mente aerul era irespirabil. Atunci îi invidiam pe agenții de circulație care recurg meren, cînd e smog pe străzi, la tuburi de oxigen. Într-o bună zi am simțit o dorință puternică de a pleca din giganticul oraș și a mă duce undeva în interiorul țării, unde să pot respira aer curat.

Drept care m-am adresat unui vechi cunoscut, Hiroshi Hayase, din orașul Isezaki. Și am pornit la drum.

La Tokio nu mai există tramvaie și nici troleibuze. Transportul celor peste 11 milioane de locuitori ai capitalei nipone (zece la sută din populația țării) este asigurat de metro, autobuze, taxiuri și trenuri electrice. Încît orașul geme de larma garniturilor de tren, care îl străbat în toate direcțiile. Există gări minuscule, altele ceva mai mari, dar sînt și unele uriașe, gări „mamut”, cum sînt numite acolo. Una dintre ele este Ueno, care poate fi comparată cu o reptilă preistorică nu numai din cauza dimensiunilor ei, ci și a virstei mai mult decît respectabile. Mai bine de un milion de călători trec acolo zilnic prin fața taxatorilor care perforază biletele. Ca niște roboți cibernetici, fără să clipească, ei perforază munți de bilete verzi.

Mulțimea m-a antrenat și pe mine pînă în fața unui taxator. Apoi, cu biletul perforat ținut strîns în mină, m-am lăsat purtat iar de șuvoiul de oameni. La un moment dat, acesta s-a împărțit în două, pentru ca apoi iar să se unească. Căci ba era împins spre balustradele complicatelor pasaje îmbrăcate în plăci de falanță, ba se precipita în galeriile subterane. În sfîrșit am ajuns totuși la peron, la garniturile de tren. Am urcat fără să fiu ajutat. Menționez asta, pentru că în gările „mamut”, ca Ueno, se angajează deseori tineri care, în orele de vîrf, îi împing pe călători în vagoanele trenurilor electrice.

Pînă la Isezaki trenul face două ore, timp suficient ca să mă gîndesc la gaza mea, la prima noastră întîlnire.

DL Hayase are un magazin de orez. Îl cunoscusem cu mulți ani în urmă la Moscova, unde venise ca cîștigător al unui concurs inițiat de revista „Uniunea Sovietică”... Dar firul gîdurilor mi-a fost întrerupt de o voce metalică ce venea dintr-un difuzor: „Vă rugăm să ne iertați că v-am lăsat să așteptați atît de mult. Următoarea oprire este Isezaki. Stimați domni, care ne-ați făcut cîntea de a călători cu trenul nostru, vă rugăm să controlați dacă n-ați uitat ceva în compartiment. Vă mulțumim mult”.

Pe peronul strîmt și umed am zărit îndată silueta lui Hiroshi Hayase. Prietenul meu locuiește în centrul orașului Isezaki, care are numai 87 960 de locuitori. Pe casa de lemn fără etaj se poate vedea o firmă: „Magazinul de orez Hayase”.

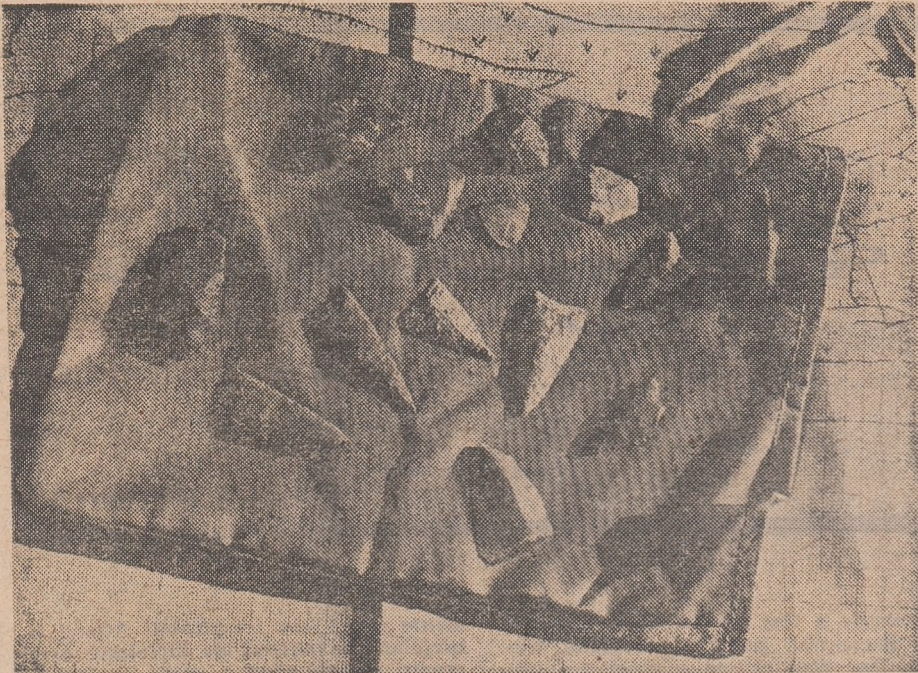
Seara, Hayase a invitat la el acasă cîteva prieteni. Soția lui împodobise masa cu tot felul de bunătăți: niște mici pești cafenii uscați la soare, ornați cu omletă dantelată și crizanteme, sepie cu carne albă și strălucitoare, țipari la grătar cu sos de soia, vinete fierte cu carne de porc și, în sfîrșit, în mijloc trona un platou cu legume fierbinți — garnitură la carne de pui, crevete și diverse soiuri de pește. Nu lipsea nici celebrul „sake” cald care se bea în mici inghițituri.

În Japonia, masa este precedată de ceremonia prezentărilor. Fiecare invitat își declină numele, îi oferă interlocutorului cartea de vizită și primește, la rîndu-i, inclinîndu-se adînc, cartea de vizită a acestuia pe care o cercetează cu multă atenție. Și înainte de a o lăsa să alunece în portofel, fiecare scoate o exclamație care ar vrea să însemne: „Ah, într-adevăr!”, după care se mai înclină o dată.

M. Efimov

• globul
• globul globul
• globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul globul
• globul globul globul globul globul
• globul globul globul globul globul globul
• globul globul globul globul globul globul globul

Unelte de piatră și plăcuțe de bronz pentru confecționarea uneltelor descoperite recent dincolo de Cercul Polar, în Peninsula Taimir — între mările Kara și Laptev — unde se pare că au existat așezări omenești acum 6 000 de ani

AVATARURILE MARILOR ORAȘE

Colegii lui Maigret vinează șobolani

„Parisul găzduiește cel puțin un șobolan de fiecare locuitor”, afirmă o veche formulă, care se bucură și astăzi de o mare popularitate. O popularitate nemeritată, deoarece nimeni n-a făcut vreodată recensământul acestor rozătoare, dintr-o multitudine de motive, dintre care cel mai important e că o asemenea operație este imposibilă.

Adăpostindu-se în celebrul păienjenis de canale subterane, în pivnițe și subsoluri, în galerii săpate de ei înșiși prin preajma surselor majore de hrană (abatoare, măcelării, depozite frigorifice, antrepozitele din gări și de pe malul Senei etc.), guzganii constituie o permanentă preocupare, care uneori se transformă în obsesie, pentru parizieni. Proza lui Victor Hugo și romanele lui Emile Zola îi menționează adesea. În timpul asediului din 1870-1871, în cursul războiului franco-prusian, dezgustătoarele animale și-au făcut apariția pe farfuriile populației infometate: după aprecierile fiziologilor moderni, ei au furnizat o generoasă cantitate de calorii, proteine și substanțe minerale sutelor de mii de oameni amenințați cu moartea prin inaniție.

Dar grațitudinea celor astfel salvați n-a putut rezista nenumăratelor inconveniente și pagube făcute cotidian de rozătoarele cu blană sură, agresivități lor în anumite împrejurări (cazu-

rile de sugari și copii mici care le cad victime sînt destul de numeroase), dar îndeosebi pericolului pe care-l prezintă ca răspinditori de molime. În 1920, paraziții lor de păr s-au aflat la originea unei serioase epidemii de ciumă bubonică, care a contaminat cîteva mii de oameni.

Această revenire pe scena actualității a temutului flagel medieval a dus la înființarea unui organism care să-și asume rolul de avangardă pe frontul antișobolan: „Serviciul de luptă împotriva rozătoarelor de pe lingă Prefectura de Poliție” (sau S.L.C.R., după inițialele titlaturii în limba franceză). Cu un stat-major alcătuit din 16 specialiști cu diverse calificări (veterinari, biologi, chimiști, toxicologi etc.), sub conducerea doctoriței Lucienne Corre-Hurst, serviciul studiază îndeaproape modul de viață al șobolanilor, variațiile în densitatea populației lor, migrațiile, sursele de infestare și alte elemente care să poată ușura combaterea lor.

„Vînătorii” de guzganii de la S.L.C.R. aparțin nu numai de drept, ci și de fapt poliției pariziene, avînd chiar unele prerogative mai mari decît colegii lor de la faimoasa brigadă criminalistică a lui Maigret. Astfel, ei pot face descinderi în orice locuință, fără a avea nevoie de autorizația prealabilă a unui magistrat — cu condiția ca cercetarea să nu iasă din domeniul care le e atribuit.

De două ori pe an, la sfîrșitul lunilor aprilie și septembrie, începe o perioadă de deratizare generală, cu o durată de opt-nouă săptămîni. În cadrul ei, S.L.C.R. controlează starea de curățenie a locurilor unde s-ar putea opoși rozătoarele (cele găsite necorespunzătoare aduc amenzi foarte piperate), se iau măsuri de exterminare și se capturează numeroase exemplare vii.

Capturile servesc la investigațiile de laborator care stabilesc nu numai dacă guzganii și paraziții au devenit agenți ai vreunei boli, ci și care anume măsuri de combatere sînt mai eficiente, ce gusturi și mirosuri trebuie date otrăvurilor pentru a-i ademeni mai ușor, cît de etanșe sînt diversele modele de lăzi de gunoi sau țevi de canalizare.

Competența, energia și — nu în ultimul rînd — curajul celor ce lucrează la S.L.C.R. au dat rezultate remarcabile. Acum patru ani, de exemplu, multe ziare au pronosticat că mutarea halelor din centru în suburbiile Parisului va duce la o adevărată invazie a străzilor și clădirilor de către șobolanii privați brutal de prezența unei vechi surse de hrană. Dar, cu 18 luni înainte de mutare, inspectorii de la S.L.C.R. au cercetat peste 2 000 de clădiri ale cartierului, din pod pînă în beciul cel mai adînc, luînd măsurile necesare de prevenire. Halele centrale s-au închis conform planului, fără a se înregistra cel mai timid protest al vreunui client subteran.

În ciuda intensei activități a serviciului, estimațiile cele mai sobre arată că șobolanii sălășluiesc, cu certitudine, în minimum 7 la sută — dar probabil pînă la 19 la sută — din clădirile Parisului. Dar în celelalte? La această întrebare, dr. Corre-Hurst răspunde zîmbind: „În restul caselor prezența șobolanilor nu este sigură — doar foarte probabilă”.

AU REINVIAT „SALOON”-URILE...

Noua goană după aur

Consecință a deprecierei dolarului și a creșterii prețului aurului pe piața mondială, mii de turiști americani au refăcut vara aceasta drumul către minele uitate și riurile din Colorado și California. O mie trei sute de firme au fost autorizate să le cumpere „recolta”.

Cripple Creek care, la sfîrșitul secolului trecut, avea 50 000 de locuitori, 450 de mine în funcțiune și 73 de „saloons”, a re trăit astfel zilele fierbinți de altădată. Un grup de prospectori amatori a repus în funcțiune o parte din aceste mine, iar hotelul „Imperial” a redeschis un „saloon” cu pian mecanic și atracții în cel mai pur stil 1880.

Alți căutători au preferat să-și încerce norocul pe malul riurilor, cer-

N-au căutat decît o vară?...!

nînd nisipul sau utilizînd metode mai moderne, ca inotul subacvatic.

Atît unii, cît și ceilalți fără rezultate spectaculoase însă. Numai foarte pușini și-au văzut într-adevăr răsplătite eforturile. Este citat astfel cazul unui locuitor din San Francisco care a găsit o pepită de 850 de grame... A fost un caz excepțional însă.

Dar chiar dacă s-au întors pe la casele lor dezamăgiți din acest punct de vedere, turiștii au putut avea totuși mulțumirea că au trăit, pe durata unui concediu, fabuloasa aventură a strămoșilor lor.

COMPETIȚII

Spirituală, dar... cu măsură!

În fiecare an, după noaptea Anului Nou, fetele din tribul birman padaung se adună în piața satului pentru a începe un original concurs, menit să o desemneze pe cea mai spirituală dintre ele. În accepția localnicilor, a fi spiritual înseamnă însă nu numai a povesti o anecdotă cu haz sau a avea la timp replici izbutite. Concurențele trebuie să compună pe loc un cîntec nostim pe o temă dată, în care fiecare cuplet să înceapă și să se sfîrșească cu același cuvînt, iar rima să nu se repete. Spectatorii le răsplătesc pe cele mai

„varia

„varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

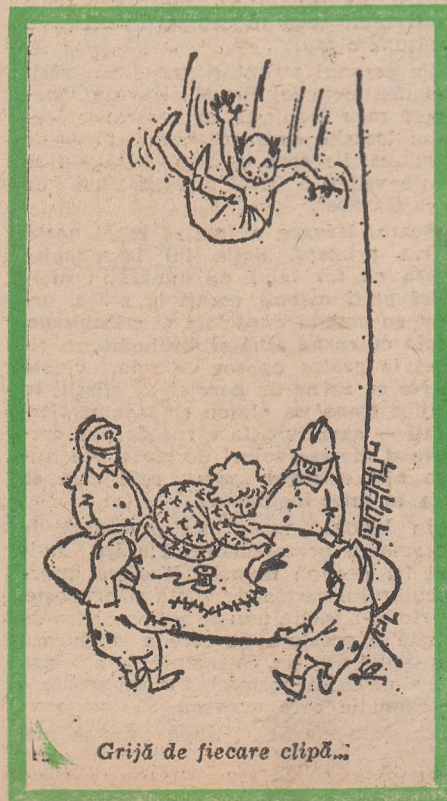
„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

„varia varia varia varia

Grijă de fiecare clipă...

MOZAIC

Experiențe făcute în mai multe țări au arătat că la înălțimea de 100 de metri piloții de avioane disting bine fețele oamenilor, la 200 de metri siluetele, pînă la 1 000 de metri le văd mersul, la 1 500 de metri lumina unei lanterne, la 6 000 de metri văd automobilele ca pe niște puncte, la 8 000 de metri lumina unui foc de tabără.

Afirmația că oceanul mondial influențează decisiv timpul se sprijină pe următorul calcul: căldura rezultată din răcirea cu numai o zecime de grad a învelișului de apă al Pămîntului ar fi suficientă pentru a încălzi atmosfera terestră cu 200 de grade.

IN PAS CU VREMEA

Lectură subacvatică

Omul din fotografie citește un manual de piscicultură. Pînă aici, nimic neobișnuit. În afară doar de faptul că îl citește... în apele calme ale unui „delfinariu”.

Căci e vorba despre un nou tip de carte destinată mai ales specialiștilor

care lucrează mult timp în mediul acvatic. Formatul este obișnuit, dar hirtia nu e poroasă, iar în contact cu apa nu se înmoaie.

În același timp, atenția susținută acordată de delfin primei cărți pe care o vede dovedește că el e setos de ...no cunoștințe.

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRIILOR în perioada 29 sept.—4 oct. 1973

Simbătă 29 septembrie, ora 19: Rubrica: „Țările socialiste — orizont contemporan”. Seară culturală: „Impresii din R. D. Germană”. Va vorbi Dic Baboian, ziarist. Urmează filmul documentar „Albrecht Dürer” și un film artistic.

Luni 1 octombrie, ora 19: Cielul: „Țara întreagă o singură voință — cincinalul înainte de termen”. În dezbateri: „Factorii intensivi și extensivi ai creșterii economice”. Va vorbi prof. univ. dr. Ludovic Tăvisi. „Rata înaltă a acumulărilor — izvor al progresului economic și social”. Va vorbi conf. univ. dr. Armand Poper. Urmează filmul documentar „Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Alba, Hunedoara și Sibiu” și un film artistic.

Marti 2 octombrie, ora 19: „Manifestare dedicată împlinirii a 30 de ani de existență a „Diviziei Tudor Vladimirescu”. Va vorbi colonel Nicolae Constantin. Urmează un program artistic prezentat de Ansamblul „Doina” al Armatei.

Miercuri 3 octombrie, ora 19: Discuție la masa rotundă: „România și civilizația europeană”. Participă: dr. Cristian Popișteanu, redactor-șef al revistei „Magazin istoric”; dr. Virgil Cândea, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice; prof. univ. dr. George Manoliu, decanul Facultății de Instrumente și canto a Conservatorului „Ciprian Porumbescu”. Discuția va fi condusă de Dumitru Fara, director în Comisia națională a R. S. România pentru UNESCO. Urmează filmul documentar „Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Pakistan” și un film artistic.

Joi 4 octombrie, ora 19: Simpozion: „Sputnik — pionier al zborurilor cosmice”. Vor vorbi: prof. dr. docent Constantin Drimba, membru corespondent al Academiei R. S. România, director al Observatorului Astronomic București; conf. univ. dr. ing. M. Dorobanțu; dr. Mihail Nicu, secretar științific al Comisiei de radiobiologie a Academiei R. S. România. Urmează filmul documentar „Un an în spațiul cosmic artificial” și un film artistic.

Un om orchestră

(Urmare din pag. 2-a)

venție personală a fostului spion nu putea aduce nici un folos nimănui, ci numai daune grave lui însuși.

Vuietul bătăliei de la Waterloo a fost bătălia giganticului ornic al istoriei care marca sfârșitul zbuciumatei perioade napoleoniene. Dușmanii înfrinți în atâtea rânduri ocupau acum Franța, pe tronul căreia se reinstala în grabă Ludovic XVIII. Slujitorii republicii și ai imperiului erau urmăriți, arestați, condamnați și adesea executați cu o răzbunătoare tenacitate de cei care credeau că anulau astfel răscălitorele efecte ale revoluției burghize și că-și luau totodată revansa pentru umilitorii ani când simpla menționare a lui Napoleon îi făcea să tremure de spaimă.

După ce s-a ascuns câteva luni într-o mizeră cocioabă de la periferiile Parisului, Schulmeister a fost descoperit și arestat în urma unui denunț. Cum activitatea sa secretă se desfășurase cu precădere împotriva imperiului habsburgic, ancheta a fost îndreptată unui comisar austriac. Regăsindu-și cutezanța de odinioară, prizonierul a afirmat că fusese în permanență în contact cu spionii cu curaj și abnegație din țara sa.

Decizia sa era atât de convingătoare, încât anchetatorul nu numai că l-a declarat inocent, dar i-a propus să revină în slujba Austriei pentru a spiona pe cei câțiva miniștri napoleonieni care trecuseră de partea Bourbonilor. Schulmeister a răsuflat ușurat în clipa când a pășit din nou liber pe

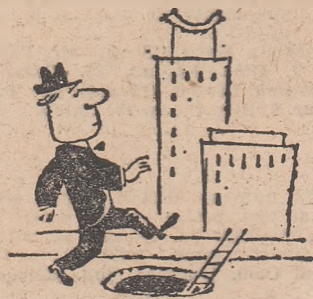
străzile Parisului. Peste câteva ore, însă, poliția prusiană, mai bănuitoare decât cea austriacă, l-a arestat la rîndul ei, încarcerîndu-l în fortăreața Wesel. A rămas acolo pînă la semnarea tratatului de pace, cînd i s-a dat drumul, nu însă înainte de a plăti temnițierilor săi o imensă sumă de bani în chip de „amendă”.

Anii care au urmat nu au mai adăugat nimic interesant la biografia lui Schulmeister. Afacerile, atît de rentabile odinioară, au început să meargă prost. În 1819 a trebuit să vîndă castelul de la Piple, iar în 1821 pe cel de la Meinau. Aristocrații care se ospătaseră din belșug la masa lui îi întorceau acum spatele, cu un dispreț nedisimulat, iar pe foștii săi colegi din aparatul de stat napoleonian îi evita el de teama unor noi încurcături cu autoritățile.

Retras la Strasbourg, într-un modest apartament, Schulmeister a avut durerea să-și piardă aproape simultan, în 1829, soția și fiul. Fiicele se căsătoriseră de mult, așa încît ultima perioadă a vieții sale s-a scurs lent, sub capacul de plumb al unei apăsătoare singurătăți. Concetățenii săi l-au descris ca pe „un bătrîn scund, corect dar banal îmbrăcat, amabil și politicoș, aducînd mai degrabă cu un notar scrupulos decît cu un aventurier temerar”.

În 1853, cînd a murit, Schulmeister era de trei ani octogenar. Din cele peste opt decenii de viață, unul singur se desfășurase sub semnul unor acțiuni îndrăznețe și al unor primejdii cotidiene. Doar zece ani dintr-un total de 83... Destul, însă, pentru a-i asigura un loc modest, dar de netăgăduit în culisele istoriei, precum și o faimă pe care trecerea vremii nu o poate face să pălească.

LUAȚI MĂSURI PENTRU PROPRIA DV. PROTECȚIE!

Ritmul trepidant al activității de zi cu zi vă face să vă grăbiți mereu... spre locul de muncă, spre casă, spre cinematograful. În graba dv. uitați că strada este străbătută într-un iureș continuu de mii de autovehicule care pot produce accidente din vina dv. sau a altora.

Nu este oare cazul ca, în asemenea circumstanțe, să luați unele măsuri de prevedere? Puteți lua astfel de măsuri încheind la ADAS următoarele asigurări (la alegerea dv.):

- asigurarea mixtă de viață;
- asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente;
- asigurarea de accidente corporale;
- asigurarea familială de accidente.

REȚINEȚI! Pentru încheierea asigurării, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din întreprinderi, organizații economice, instituții, C.A.P., agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

Riscurile străzii, într-un oraș de astăzi, sînt multiple: se construiește, se repară, se încarcă, se descarcă... Fiecare dintre aceste activități prezintă anumite riscuri, pentru noi toți.

EXCURSII DE SEZON

**ÎNTEPRINDEREA DE TURISM
HOTELURI ȘI RESTAURANTE BUCUREȘTI**

**ORGANIZEAZĂ DE LA 1 OCTOMBRIE a. c.
EXCURSII CU AUTOCARUL
ÎN PRINCIPALELE ZONE VITICOLE
DIN ȚARĂ:**

**Valea Călugărească
Ostrov
Adamclisi
Odobești
Panciu**

**ÎNSCRIEȚI-VĂ
DIN TIMP**

**ÎNSCRIERI ȘI INFORMAȚII
LA FILIALELE DE TURISM
DIN CALEA VICTORIEI 100
ȘI B-DUL REPUBLICII 68
Telefon 15 74 11 sau 14 08 00**

NOUTĂȚI TURISTICE!

În urma solicitărilor multiple ale cetățenilor din noile cartiere ale Capitalei și pentru a da posibilitatea unui mare număr dintre aceștia să participe la excursiile organizate în țară, pentru a economisi timp, **Întreprinderea de Turism, hoteluri și restaurante — București** vă invită, începînd cu data de 23 sept. a.c., să participați la un nou tip de excursii, cu plata direct la autocar, cu durata de 1 zi — duminică — în cadrul cărora se vor vizita cele mai interesante obiective de pe itinerarele:

— **BUCUREȘTI — PLOIEȘTI — VĂLENI — CHEIA** — cu plecarea la ora 7,30 din cartierul Berceni — din fața Centralei Telefonice din b-dul Metalurgiei — costul fiind de 70 lei de persoană;

— **BUCUREȘTI — SINAIA — BUȘTENI — PREDEAL — POIANA BRAȘOV**, cu plecarea la ora 7,30 din cartierul Balta Albă — Titan complex A 9 — respectiv din fața restaurantului Minis, precum și din Piața Palatului R.S.R. — restaurantul Cina — costul fiind de 85 lei de persoană.

— **BUCUREȘTI — PITEȘTI — CURTEA DE ARGEȘ — HIDROCEN-TRALĂ** — cu plecarea la ora 7,30 din cartierul Drumul Taberei — respectiv din fața cinematografului Favorit — costul fiind de 85 lei de persoană.

De reținut că în prețul excursiei s-a inclus și dejunul, care se va servi pe parcurs, **aceste excursii avînd loc în fiecare duminică.**

Informații suplimentare se pot obține la filialele de turism din calea Victoriei nr. 100 și b-dul Republicii nr. 68 — telefon 15 74 11 și 14 08 00.

**I.I.S.
„11 IUNIE”
GALATI**

Calea Prutului nr. 50 A
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZĂ DE COMANDA URMĂTOARELE PRODUSE:

- Cataramă ștanțate pentru cordoane și încălțăminte, ornamente pentru pantofi; rame, garnituri și accesorii pentru poșete; broaște, minere, colțare și alte accesorii pentru geamantane, valize și serviete.
- Mobilier industrial — mese, birouri, fișete metalice, bancuri cu 1—3 menghine.
- Timplărie metalică — uși și ferestre. Paturi metalice — tip spital, internat sau pentru copii; lopeți, greble.
- Găleți zincate, cutii pentru lacuri și vopsele, cutii pentru cremă (litografiate).

INTERVIU

Gerd Müller: cum marchez goluri

Văzut de aproape, Gerd Müller este un băiat potrivit de statură, subțirel, cu trăsături delicate. Nici n-ai spune că-l ai în față pe temutul atacant, pe „tunarul” cu aproape trei sute de goluri la activ. Vorbește fără nici un pic de afectare, are un temperament aproape meridional, mișcări iuți, bruste.

— Am început să bat mingea de la 6 ani, adică din 1951. Toată ziua nu mă țineam decât de minge, până m-am dus la școală. De fapt și după aceea tot fotbalul îmi umplea timpul liber. Asta s-a întâmplat la Nortlingen, orașul meu natal.

— Dar părinții? Cum priveau pasiunea dv. pentru fotbal?

— M-au lăsat în pace, mai ales după ce a început să se vorbească despre mine ca despre un viitor fotbalist.

— Și mai departe?

— Nimic. M-am angajat la țesătoria din localitate. Atunci părinții mei s-au liniștit definitiv. Tata, care atunci lucra ca șofer pe un camion, și mama, casnică, s-au bucurat că am să-mi fac o meserie. Și acum-aș putea oricând să mă așez la un război de țesut. Eu știu ce-i munca.

— Dar cu fotbalul cum a fost?

— Aveți dreptate, n-am spus nimic despre fotbal. Am fost remarcat și, la 11 ani, jucam la clubul „Nortlingen”. Când am împlinit 18 ani m-a luat „Bayern” — München. Pe atunci clubul făcea parte din liga a doua și toți jucătorii erau foarte tineri, băieți de seama mea, Beckenbauer, de exemplu. La München nu m-am putut aranja la țesătorie și a trebuit să mă angajez ca vânzător la un magazin de mobilă. Dimineața lucram, după-masă mă antrenam sau jucam. Abia când „Bayern” a promovat în prima ligă am abandonat postul de vânzător și am devenit fotbalist profesionist.

— Ce părere aveți despre fotbalul actual?

— Devine tot mai rapid, mai complex și mai interesant.

— Vă rog să spuneți câteva cuvinte despre pregătirea psihică a jucătorilor. De exemplu cum vă pregătiți dv. înaintea unui meci, înaintea unui meci important indeosebi?

— Consider că numai un jucător care nu are destulă experiență, destulă încredere în sine și în forțele sale sau care este prost dispus din cine știe ce motive trebuie să se pregătească psihic. În ce mă privește pe mine — să n-o luați drept lipsă de modestie — mă ocup de destulă vreme cu fotbalul, am jucat cu echipe de toate nivelurile și școlile, am grijă să mă mențin în formă, mă antrenez cu regularitate — de ce aș avea emoții? Mai am eu nevoie de „intrare în dispoziție”?

— Cât timp acordați pregătirii individuale?

— Practic, toate antrenamentele. Cinci zile pe săptămână. Două zile lucrăm cu întreaga echipă, jucăm la două porți și facem și alte exerciții colective.

— În ce privește regimul de viață, vă rog să-mi spuneți, dar sincer: fumați, vă mai permiteți un pahărel?

— Doamne ferește, doar nu-mi sînt dușman! Nu fumez deloc. Uneori, seara, după meci, beau acasă un pahărel de vin sau de coniac, ca un tonic. O singură dată în viață mi-am permis mai mult de un pahărel: anul trecut, când am devenit campioni ai Europei. Din când în când beau o halbă de bere, ce vreți, Bavaria e Bavaria! Regimul de viață pe care îl duc nu este numai o cerință a disciplinei sportive, ci și a respectului pentru familia mea. Cum m-aș simți față de soția mea, Uschi, față de fetița noastră, Nicole, dacă aș veni acasă beat?

— Această întrebare aș putea nici să nu v-o pun, se vede oricum că sînteți sociabil, gata de un zimbet, de o glumă. Și totuși v-o pun: ce fel de om sînteți?

— Nu ridic niciodată tonul (doar, cine știe, foarte rar, când nu se leagă jocul), nu sînt ranchiunos, nu bruschez pe nimeni... Cred că sînt suportabil.

— Cum credeți, cine va câștiga campionatul mondial în 1974?

— Ehe!... De unde să știu eu? Poate Brazilia. Sau Anglia. Sau U.R.S.S. Sau Italia. Sau poate R.F.G. V-ați așteptat să spun categoric R.F.G.? Nu, respect prea mult fotbalul ca să mă aventurez în afirmații nehibzuite.

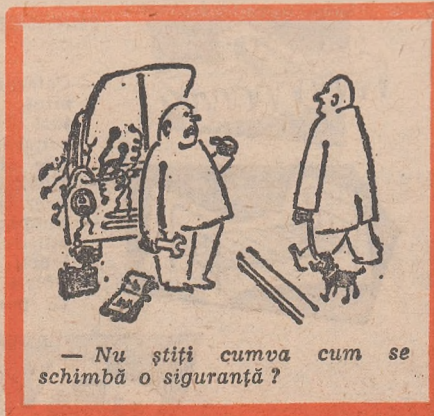
— Nu cumva o faceți din superstiție?

— Nu, am spus-o foarte cinstit. Deși sînt și superstițios. Dacă, de exemplu, în două-trei meciuri consecutive echipa noastră nu izbuteste să marcheze nici un gol, înaintea partidei următoare mă încalț solemn și încep neapărat cu piciorul drept. N-o să mă credeți — ajutați! De asemenea, îmi place numărul 13. Primul tricou pe care l-am îmbrăcat în viața mea avea numărul 13.

— Ce sport vă mai place, ce vă place în general?

— Joc binișor tenis, îmi place teatrul, cinematograful, muzica, dansul, cărțile, mîncarea gustoasă... Sînt un om ca toți oamenii, numai dumneavoastră, ziariștii, îi tot dați zor cu „vedetă, vedetă”...

— Cum marcați goluri?

— O, mi-e greu să explic, aș prefera să vă arăt. Vedeți, eu am fost chiar de la început virf de atac și mi-am format un soi de al șaselea simț pe care l-aș reda în felul următor: „Acum, prin logica jocului, mingea va ajunge în punctul acela și se va ivi o poziție favorabilă de șut”. Când am această senzație cu o clipă mai devreme decît apărătorii echipei adverse, marchez.

E. Terkover

UTILE

• Un cui pătrunde mai ușor în lemn dacă, înainte de a-l bate, îl frecăm cu săpun.

• O perie nouă de haine sau de ghețe trebuie ținută înainte de întrebuințare în apă sărată (două linguri de sare la o jumătate litru de apă) timp de zece minute. În felul acesta firele de păr se întăresc, nu cad și nu se rup așa ușor.

• Pentru ca halatele și prosoapele plușate să se păstreze pufoase, după

La îndemina oricui — „secretul” unui halat de baie mereu frumos

spălat ele trebuie ținute tot în apă cu sare și să nu fie călcate.

• Valizele care n-au fost mult timp folosite capătă un miros neplăcut. Ele trebuie frecate cu o cârpă muiată în oțet și bine uscate, de preferință la soare.

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemână nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Noaptea polară

I.

Ca și mulți alții, știu că „noaptea polare” durează șase luni. Aș dori, însă, să aflu exact cînd începe (ziua și luna) și cînd ia sfîrșit noaptea polară la oricare dintre poli.

BREAHNĂ LIVIU-CLAUDIU
Brănești, jud. Ilfov

R.

Înainte de a vă răspunde la întrebare, socotim că e necesar (pentru că ați scris: „la oricare dintre poli”) să precizăm că:

Pămîntul are doi poli geografici: Polul Nord și Polul Sud. În afară de ei planeta noastră mai are: Polul nord magnetic — în insula Prințul de Wales; Polul sud magnetic în Antarctica, pe coasta Regele George al V-lea; Polul „umidității” — în India, la Cerunoi; Polul „uscăciunii” — în nordul Republicii Sudan, în localitatea Wadi-Halfa; și Polul „frigului” — în partea de vest a Antarcticii. În afară de acești poli, mai există alți doi poli, așa-numiții poli geomagnetici.

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog a
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

În curs de un an, la cei doi poli geografici ai Terrei există o singură noapte și o singură zi polară.

La Polul Nord noaptea polară începe la 23 septembrie și ține pînă la 31 martie.

Noaptea propriu-zisă este precedată de o perioadă numită „crepusculul de iarnă” (cînd ziua se îngină cu noaptea), care ține de la 23 septembrie la 14 noiembrie. Abia după aceste două luni de semiîntineric începe adevărata noapte polară (14 noiembrie — 31 ianuarie), o noapte adîncă, de întineric total luminat numai de stele și din cînd în cînd de aurorele boreale. Apoi, de la 1 februarie pînă la 31 martie, durează „crepusculul de primăvară”. De la începutul lunii aprilie începe ziua polară, care durează pînă la 23 septembrie, prin urmare timp de șase luni, cînd Soarele nu apune niciodată. Aceleași fenomene naturale — noaptea polară și ziua polară — se petrec și la Polul Sud, numai că perioadele sînt inverse.

În încheiere, e bine, poate, să mai știți că pe măsură ce ne apropiem de cercul polar noaptea polară devine din ce în ce mai scurtă. În orașul Hammerfest, de la extremitatea nordică a Peninsulei Scandinave, noaptea polară durează, de pildă, numai între 12 noiembrie și 23 ianuarie.

CORESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

„Am 24 de ani și sînt student în anul III al unei facultăți umaniste. Aș dori să corespundez cu tineri și tinere din țara noastră pe teme ca: literatură, cinema, muzică, diverse. Adresa: Moza Tony, str. Perone nr. 52, Bl. 9, etaj 2, ap. 34, sector V, București.”

„Am dori și noi să corespundăm cu tineri și tinere din întreaga țară pe diferite teme legate de viața și preocupările tineretului:

Cornelia Rusu (18 ani) str. Partizanilor nr. 9, Bloc E3, ap. 25, Galați.
Carmen Hiescu (19 ani) str. Partizanilor nr. 9, Bloc E3, ap. 16, Galați.

„Mă numesc Maxim Elena, am 28 de ani și sînt gestionară la cooperativa de consum Bucecea. Doresc să corespundez pe diverse teme. Adresa mea: Maxim Elena, Com. Bucecea, jud. Botoșani.”

„Sînt foarte singură, nu am pe nimeni și doresc să port corespondență cu persoane din întreaga țară despre viață, despre necesitatea și utilitatea unei legături între oameni. Mă numesc Mimi, am 51 de ani, iar adresa este: Casa poștală 4517, Oficiul poștal nr. 49, București.”

„Am 16 ani, sînt elevă la Liceul „Dumitru Petrescu” din București. Aș dori să deschid o corespondență cu cîți mai mulți tineri și tinere, să discutăm sincer despre preocupările și planurile noastre, despre știință, literatură, artă, muzică, despre filosofie. Într-un cuvînt despre tot ce ne-ar putea interesa și am dori să cunoaștem. Adresa mea este: Berecianu Valentina, str. Pajurei nr. 18, Bloc G5, etaj III, sc. C. ap. 54, sector 8, București.”
Ne-ați scris o scrisoare frumoasă și plină de bun simț. Veți purta, sîntem siguri, o corespondență interesantă.